

SLOVENSKI Jadran

KOPER — PETEK 18. MAJA 1956

POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

LETNO V. — ŠT. 21

Izhaja vsak petek. Ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik Ivan Renko. Izdaja časopisno založniško podjetje »Slovenski Jadran« v Kopru. Uredništvo in uprava v Kopru, Santorjeva ulica 26, telefon štev. 170. Tiskarska tiskarna »Jadran« v Kopru. Posamezni izvod 10 din. Pričelo »Uradni vestnik okraja Koper« prejemajo naročniki brezplačno. Celoletna naročnina 500, polletna 250, četrtletna pa 130 din. Za inozemstvo letno 1000 din ali 3 in pol dolarja.

DANES

TAŠ NOVI ROMAN

Ernest Hemingway:

LOVO OD OROŽJA

PO VRNITVI S PRIJATELJSKEGA OBISKA V FRANCIJI

Ljudstvo navdušeno pozdravilo maršala Tita

PRIMORSKA JE PRIREDILA PREDSEDNIKU REPUBLIKE ISKRENE OVACIJE NA VSEH POSTAJAH, POSEBNO PA V SEŽANI IN POSTOJNI, KJER JE MODRI VLAK IMEL POSTANEK

Ksiderkoli odhaja predsednik republike Tito na novo pot v druge prijateljske države, da tamkaj z najvišjimi tujimi predstavniki, ki so istih misil, vzda nov kamen v vidno rastočo zgradbo miru v svetu, granitni kamen koristnega soščija med velikimi in malimi narodi ter enakopravnosti med njimi, vselej ga spremljajo najboljše tihé pa iskrene želje sedemnajstih milijonov državljanov; kadar pa se spet vrača naš Tito s takih graditeljskih potovanj v domovino, ga njegovo ljudstvo vselej že zopet nesirno pričakuje.

V takšnem, posebno radostnem pričakovovanju, da bo to pot kot prva obmejna občina po njegovem

povratku iz Francije lahko na domači zemlji pozdravila predsednika Tita, se je preteklo nedeljo Sežana praznično okrasila. Z vseh hiš v mestu so v lahnem vetrču pojigravajoče planolape zastave, še prav posebej pa so domačini okrasili železniška v ostala poslopja ob progi, da bi tovarš Tito vsaj po tem zunanjem izrazu videl, kako je temu ljudstvu tople pri srcu, ko se on po šestih tako uspešnih dneh spet srečno vrača v domačo deželo. Na sežanski postaji se je že v ranih urah zbrala množica domačinov in okoličanov, s pročelja postaje pa je v imenu vseh izražal njihovo skupno, iskreno dobrodošlico tale veliki transparent:

Ljubljeni Tito, pozdravljen na kraških tleh!

Med šesto in sedmo uro zjutraj, ko se je ob feranju vrhevejske gedbe zbirala venomer večja množica na peronu, potem pa vzdolj proge in že zunaj ograje, in ko se je stopnjevala vedra nestropnost vseh, so se zbrali na postaji tudi predsednik Ljudske skupščine Slovenije Mihal Marinko, državni sekretar za blagovni promet FLRJ dr. Marjan Breclj, državni sekretar za notranje zadeve LRS Mitja Ribičič ter predsednik Okrajnega odbora SZ DL iz Kopra Albert Jakopič Kajtimir.

Kmalu po sedmi pa je po vsej dolzi in zgoščeni vrsti ljudi naenkrat veseli završalo. Seveda, na postajo je že privozi modri vlak! Med navdušenim vzklikanjem ter nahajanjem zastave je več kot pol-drugi tisoč parov oči iskal, na katerem oknu modrega vlaka se bo pojavil Tito. Ko pa so ljudje to dočakali, bi težko opisati obču radoš, ki je zavladala, saj se je predsednik Tito kmalu res že ves nasmejan pojavil na oknu enega izmed srednjih vagonov posebnega vlaka in že je z roko veselo oddravil na vse strani. Vlak se je ustavil.

Prva sta pohitela pozdraviti predsednika Tito tovariš Mihal Marinko in dr. Marjan Breclj, za njima pa jima je v sionskem vozlu izrekli dobrodošlico prebivalstva sežanske občine njen predsednik Alfonz Grmek. Ljudje na peronu so se trudili, da bi čim bolje videli, kako so, potem ko je predsednik občine zaključil svoj nagovor in si s Titom sezel v roko, izročili sežanski pionirji Vojan Drole, Vojko Valentinič in Marjanec Zatekarjeva, svetje s kraškimi goličavci, kakor je predsednik republike to v svoji dobrodošlici takole lepo povedala med njimi starejša. Tito se je malčkom lepo zahvalil, ti pa so bili presrečni, ko jih je za slovo še pobožal. Vtem je pristovila tudi starejša predstavnica sežanskih žena Ana Boneta, ki je Titu čvrsto stisnila roko ter mu po kraševsko voščila dobrodošlico: izročila mu je košarico s steklenicami najboljšega terana. Zatem je predsednik republike spregel od dveh zastopnikov Primorskega dneva posnetke s potovanja preko Italije, ustregel pa je tudi

POSEBNA IZJAVA ZA POSLUŠALCE RADIA KOPER

Potlej se je Tito znova približal k oknu in odzravil viharno ga pozdravljajoči množici, pod samim oknom pa se je zbrala četa novinarjev iz vse Jugoslavije, fotoreporterji so vneto posnemali prizore s svojimi bleščecimi aparatimi, radijski poročevalci s snemalnimi aparaturami pa so se prernili prav pod okno, da bi posneli na mangetofonski trak, če bi Tito kaj povedal. Predsednik Tito jim je rekkel nekaj vedrili besed, nato pa se je prvi med njimi ojunačil predstavnik Radia Koper, Branko Gabršček, ki ga je kar lepo po slovensko poprosil, če bi lahko po-

vedal nekaj besed za poslušalce Radia Koper. Zaradi glasnih vzklikov s perona je moral koprski novinar nasmejanemu Titu še enkrat ponoviti, za katero radijsko postajo gre. Tito je na to rad privolil, bolj v šali pa je vprašal, kaj naj pove. Dopisnik se ni zmedel, ampak je prav tako veselo odgovoril, da pač nekaj o njegovih osnovnih vtičih s potovanja po Franciji. Nato je predsednik Tito uslužno vzel v svoje roke novinarjev mikrofon in vanj povedal naslednje:

»Lahko vam rečem, da smo zadovoljni s potjo, da smo več doživeli, kakor smo pričakovali in naleteli smo na topel sprejem tako pri vodilnih ljudeh kot pri francoskem ljudstvu, tako da lahko rečem, da smo z opravljenim posлом popolnoma zadovoljni. Prinašam vam iz Francije tople pozdrave francoskega naroda, narodom naše države. Francoski narod goji velika prijateljska čustva do nas. Mi smo se šele sedaj preprčili, ko smo bili tam, ker se nam na vsakem koraku pokazali počitno in priznanje.«

Ko pa je Tito vračal novinarju mikrofon, mu je spet v šali dejal, da je dovolj za Radio Koper, da pa lahko tudi drugi novinarji povzamejo to izjavo. Še nekaj trenutkov in že se je sredi tisočerih vzklikov odpeljal vlak predsednika Tita v družbi Mihala Marinka, Koče Popovića, dr. Marijana Breclja in dr. Jožeta Vilibana naprej. Tudi na lepo okrašenih nadaljnji železniških postajah Divača, Vreme, Gornje Ležeče, Košana, Pivka in Prestranek so zbrani ljudje navdušeno vzklikali Titu svoje pozdrave in on jim je prisrčno odzravil. Povsod so seveda gojili tihé želje, da bi se modri vlak tudi pri njih ustavil, toda jasno je, da vozni red tega ni dopuščal.

Tri tisoč ljudi na postaji v Postojni

Ljudje iz bližnje in daljne okolice pa tudi same Postojne so povsem pravilno računali, da bo modri vlak že zavoljo izmenjave lokomotiv imel v Postojni daljši postanek. Zato ni čudno, da so v tolikšnem številu napolnili obširni in ves v zastave odeti peron. V blestečem sončem jutru so malo po osmi uri res dočakali izpolnitve svojih pričakovanj: vlak, ki je privozi na postajo, so je tamkaj začrlal res kar dragocene četrt ure.

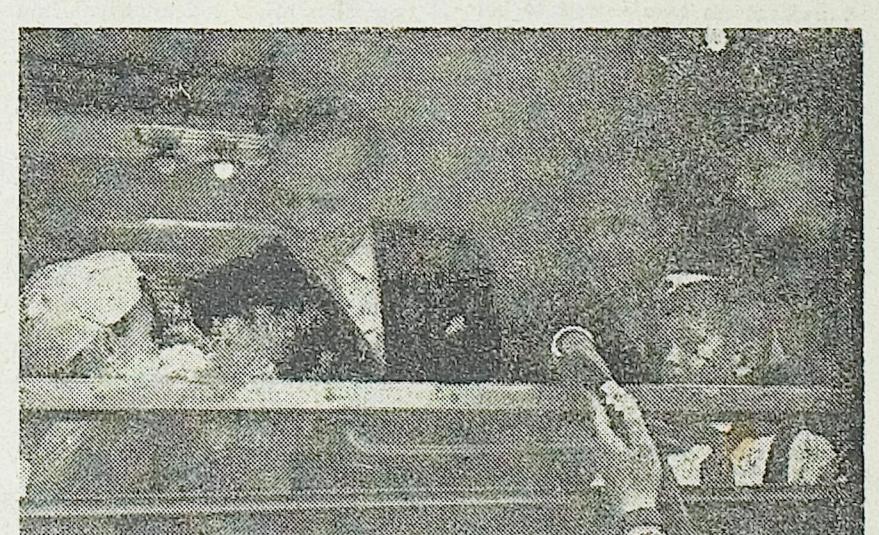
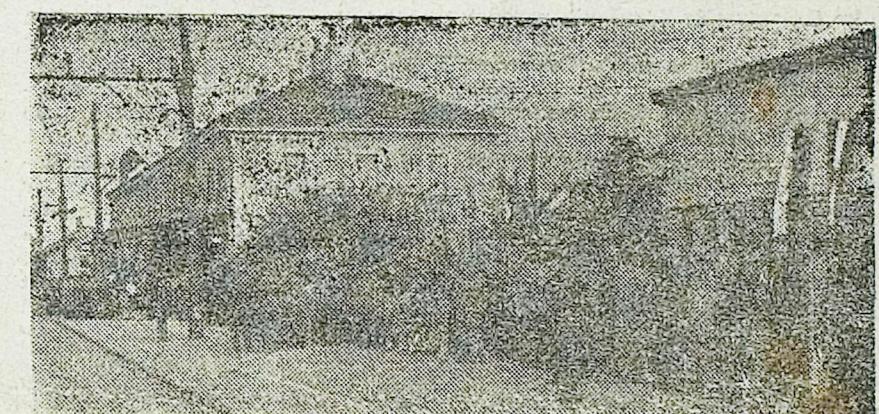
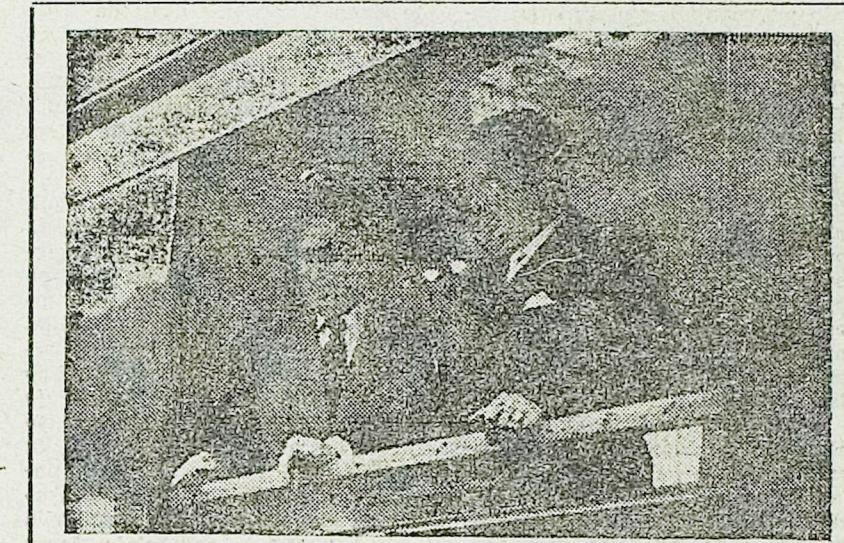
Velikanska množica Postojčanov je predsednika Tita ob prihodu vlaka na postajo tako viharno pozdravila, da je kar preglasila močno vojaško godbo. Tudi tu so v wagon stopili tisti predstavniki, ki so želeli predsednika republike pozdraviti. Prvi je v imenu postojanske garnizije maršala pozdravil in mu raportiral narodni heroj polkovnik Fran Hočevčar, nato pa predsednik občine Jože Baša, ki sta ga spremljala sekretar občinskega komiteja ZK Združenja Smrekar in predsednik Občine SZDL Tone Strle, za njimi pa sta v spremstvu učiteljice Zora Tomič izročila pionirske pozdrave in cvetje mača Vojka Strltof in Miro Fabrič. V razgovoru s predsednikom občine Ba-

šo se je predsednik Tito zanimal za letino na tem področju in za turistični napredek v zvezi s Postojsko jamo.

Ob neprestanem vzklikanju množice Postojčanov jih je predsednik Tito na kratko pozdravil, rekoč, da je šele pred tednom dni potovao prav tod iz Jugoslavije in da se zdaj spet vrača. Bila je to kratka doba odsotnosti, so pa bili v tem času v Franciji deležni največje gostoljubnosti, vendar pa so veseli, ko so spet doma. Tito je tudi Postojčanom izročil pozdrave francoskega naroda in dodal svojo ugotovitev, da so se stare prijateljske tradicije med Francijo in Jugoslavijo znova utrdile.

Vzlio daljšemu postanku modrega vlaka, se je Postojčanom kar prehitro približala minuta Titovega odhoda. Ko se je vlak premaknil, ni bilo ne konca ne kraja navdušenemu vzklikanju. Sele ko se je vlak oddalil z vidika, so se začele razhajati množice s kolodvora.

Razen nadvse prisrčne dobrodošlice, ki jo je tako množično izrazil primorsko ljudstvo predsedniku republike Titu, so ga radostno že istega dne pozdravili Ljubljani, Zagrebčani in ogromne množice Beograđanov.

1. Predsednik Tito v družbi Mihala Marinka v Postojni.
2. Ljudje iz Sežane in okolice so v pričakovovanju predsednika Tita napolnili ves peron, ki je bil premajhen, da bi sprejel vse. Zato se je množica raztegnila na obe strani železniške postaje.
3. Sežanski pionirji — vsak je imel zastavico in cvetje, vsi skupaj pa svoj prapor — so nestrpno pričakovali, da zagledajo v vlaku, ki je privozi v postajo, svojega predstojega Tita.
4. Ko je mala Vojtka Strltofa izročala pozdrave postojških pionirjev, jo je predsednik Tito pazljivo poslušal. Poleg njega so se slišali predsednik občine Jože Baša, pionir Miro Fabrič in učiteljice Zora Tomič.

Sprekod POSVETU

Pomlad ni prinesla samo prebujenja narave, temveč tudi ljudi. Vse kaže, da je tudi v mednarodnih odnosih nastopilo bolj vedro vreme. Vse zadnje čase smo priča izredno živahni diplomatski dejavnosti med državami in to daje upanje na nadaljnjo razjasnitve. Med najpomembnejše dogodke tega tedna sodi nedvomno obisk Mleta in Pineauja v Sovjetski zvezzi. Francosko-sovjetski razgovori, ki bodo trajali vsega skupaj 17 ur, bodo prispevali k nadaljnemu poglabljanju zaupanja med državami in narodi vsega sveta. Po obisku Bulganina in Hruščeva v Veliki Britaniji, po prijateljskem obisku predsednika Tita v Franciji, po prihodnjem obisku predsednika indijske vlade Nehruja v Franciji, niso redki tisti, ki sodijo, da bo sedanji obisk francoskih državnikov v Moskvi prispeval k sklicanju novega sestanka štirih velesil o vprašanju miru v svetu. V splošnem vlada prepričanje, da bo eno najvažnejših vprašanj, o katerih bodo razpravljalci v Moskvi, problem razožitve. Korak na tej poti bi pomenil uvod k uspešnemu reševanju še drugih važnih vprašanj, kakor je na primer nemško. Nadalje so na dnevnem redu: počasni v Sezerni Afriki, arabsko-izraelski spor, problem gospodarske pomoči zaostalim deželam preko Organizacije Združenih narodov ter razprava o odnosih med Vzhodom in Zahodom sploh. Čeprav ne predvidevajo večjih uspehov, vendar pa sodijo, da bodo francosko-sovjetski razgovori v novem ozračju, ki je nastopilo v svetu po 20. kongresu sovjetske Komunistične partije, le prispevali k utrditvi aktivnega sožitja v svetu. To pa še posebej, ker so novi francoski državní voditelji pokazali, da resno gledajo na mednarodni raz-

Ob pojavu meningitisa v Istri

Te dni so zdravstveni organi v Piranu ugotovili nekaj primerov epidemičnega obolenja za meningitism, predvsem med predšolsko mladino. Bolezna se je razširila iz mest v bujškem okraju in le nekaj primerov v Piranu, medtem ko jih v Kopru in Izoli ni. Zdravstvena služba je takoj podvzela potrebne preventivne ukrepe za omejitev širjenja. Ti so na prvi pogled dokaj ostri, vendar pa so nujni. Prebivalstvo Pirana je takoj dobilo zavestno kolikožino zdravil, ukinili so zbiranje mladine po šolskih vrtec in osnovnih šolah, potovanje otrok iz kraja v kraj (Piran — Izola — Koper). Epidemiologi stalno pregledujejo otroke v želji, da zatrejo bolezni že v kali. Priporočajo tudi, da de nadaljnega ne bi bilo zborovanj, priredebiti in nepotrebna potovanja iz kraja v kraj, ker bo le z discipliniranim izvajanjem vseh zdravstvenih napotkov možno v najkrajšem času zatreći to bolezni. Tolažilno je, da so vsi primeri lažjega značaja, brez živiljenske nevarnosti, kar je posebna zasluga zdravstvenih organov, ki so že ob prvih primerih okuženja z vso odločnostjo začeli izvajati zdravstvene protiukrepe.

Ob tem pojavu meningitisa pa moramo žal ugotoviti, da so nekateri, delno zaradi nepočutenosti ali pa tudi celo zlonamerno, začeli razširjati neresnične vesti o »grovni epidemiji«. Res je, da bi lahko izbruh te bolezni imel velike posledice, toda če je v zdravstvene službe in organov oblasti je pripisati, da ni nevarnosti širjenja bolezni. Seveda je potrebno pri zatrjanju meningitisa, to je vnetja možganske mrene, sodelovanje vseh prebivalcev, ki morajo izvrševati vsa navodila zdravstvene službe in se bojiti, da mogoče izogibati možnosti prenosa bacila meningokoka iz kraja v kraj. Znano je namreč, da ni nujno, da bi za to bolezni oboleli vsak, njej so v glavnem podvrženi otroci, starejši pa so večkrat njeni prenašalci.

Prepričani smo, da bomo že v kratkem lahko poročali, da v naših obmorskih mestih ni več meningitisa in da je bila bolezen že v kali zatrta.

voj in da želijo voditi lastno zunanj politiko.

Razveseljiv korak, ki vrliva nadaljnji nad, je tudi najnovejša vest iz Moskve, da je Sovjetska zveza sklenila zmanjšati kontingenčnih svojih oboroženih sil za milijon 200 tisoč mož. Vest je pozdravila vsa miroljubna svetovna javnost, da bi v mednarodnih odnosih nastopilo namesto hladne vojne — ozračje medsebojnega sodelovanja. S sovjetskim korakom je dana široka možnost, da bodo premostili mrtvo točko, na katero so zašli vsi dosedanj razožitveni razgovori v okviru Združenih narodov. Važno je sedaj, da tudi druge velesile store isto in s tem stvarno dokažejo, da so res za razožitve.

Kot rečeno, so v mednarodnih odnosih nastopili novi elementi, ki kažejo, da so sile miru in socializma v polnem pohodu. Zato pa danes tembolj preseneči miroljubno svetovno javnost to, kar Velika Britanija počenja na Cipru. V nasprotju z vsemi deklaracijami o človečanskih pravicah, ki jih je podpisala tudi britanska vlada, so britanske oblasti na tem otoku obesile pred dnevi dva grška patriota, Mihaela Karaolisa in Andreasa Demitria. Vest je razburila ves svet. Vsi se sprašujejo, čemu Velika Britanija, ki je sicer protivojni, še vedno razpihuje na tem področju elemente hladne vojne s tem, da noče priznati ciprskemu prebivalstvu pravice do samoodločbe. Laburističnim protestom so se pridružili včeraj tudi liberalci, ki prav tako grajajo Manchester Guardian je takole napisal: »Če vlada ne bo spremnila to svoje politike, se bodo Ciprčani vedli nasproti Britancem prav tako, kot so se Francozi do nacistov pod nemško okupacijo v drugi svetovni vojni.«

V Avstriji so bile zadnji teden poslanske volitve. Rezultat volitev ni prienel presenečenj. Ljudska stranka je okreplila svoje pozicije s tem, da je povečala število glasov in seveda tudi mandatov. Socialisti pa so v glavnem obdržali pozicije, ki so jih pridobili leta 1953. V splošnem si mednarodni opazovalci razlagajo ta rezultat kot izraz zadovoljstva avstrijskih volivcev z neodvisno politiko dosedanja koalicijske vlade,

ki je izbojevala svobodo in neodvisnost, utrdila mednarodni položaj Avstrije, zboljšala stike s sosednimi državami, zlasti z Jugoslavijo, in dosegla, kljub zelo težavnim povojnim razmeram, gospodarski napredki dežele. Naša država pa si obeta, da se bodo tudi vnaprej jugoslovansko-avstrijski odnosi ne samo ugodno razvijati, temveč tudi poglobili in izkanjem nadaljnji oblik medsebojnega sodelovanja.

V Parizu so te dni francosko-nemška pogajanja glede Posarja. Vse kaže, da sta obe stranki dobro ugriznili v trdo jaboko spora in da bo po dolgem času vendarle prišlo do nekega sporazuma. Francosko-nemški odnosi, ki so že dlje časa v krizi, so se v začetku maja nekoliko izboljšali. Francoski zunanj minister Pineau in zahodnemški kolega von Brentano sta na svojem sestanku 3. maja z medsebojnem popuščanjem bližala gledišča obeh vlad o glavnih spornih vprašanjih glede Posarja. Menijo, da je Francija privolila v priključitev Posarja k Nemčiji pod pogojem, da zahodnemška vlada priznava gospodarske koriste Francije na tem industrijsko važnem področju. S svoje strani bonska vlada soglaša s francosko zahtevno, po kateri bi vse zainteresirane države sodelovali v finansiranju graditve prekopa na reki Moselli. Vsekakor je tako zbljanje stališč pomemben korak na poti k odstranitvi perečega problema, ki že dolga leta razdvaja Francijo in Nemčijo.

RAZSTAVA JLA

V Kopru so v torek zvečer odprli v dvorani občinskega ljudskega odbora razstavo o razvoju Jugoslovanske ljudske armade. Številne slike prikazujejo ves njen razvoj od prvih partizanskih enot z dokaj preprosto oborožitvijo do danes, ko naša Armada predstavlja pomembno udarno silo. Na razstavi so številne slike, ki pričajo o tem, kako so se partizani borili s primitivnim orožjem z zdaleč močnejšim nasprotnikom, kako so v vojni stalno izpolnjevali svojo tehniko in s kakšnim najsodobnejšim orožjem je danes oborožena JLA. Veliko pozornost obiskovalcev vzbujajo tudi slike o šolanju mladine — pripadnikov Armade, da bodo ob vsakem času znali braniti svojo domovino.

Ta razstava, ki je vzbudila veliko zanimanje med prebivalstvom Poreča, Umaga, Novega grada, Buja, Pirana in Izole, bo v Kopru odprtia le do ponedeljka, 21. maja, vsak dan od 8. do 20. ure.

ZUNANJE POLITIČNI KOMENTAR »JUGOPRESA« ZA »SLOVENSKI JADRAN«

REŠEVANJE SPOROV na Srednjem vzhodu na širši osnovi

Simptomatično je, kot pišejo nekateri londonski listi, da na nedavnem sestanku Sveta Atlantskega pakta v Parizu niso načeli vprašanja niti o sedanjem položaju na Srednjem vzhodu, niti o Cipru, čeprav bi pod normalnimi okoliščinami pravzaprav moralno priti do take razprave. To dejstvo lahko tolmačimo samo tako, da med državami članicami ni enotnega gledanja na način reševanja tamkajšnjih sporov. Vendar pa se slišijo glasovi, da bi bilo mnogo pravilnejše to tolmačiti s pomanjkanjem utrijenih pogledov na neke nove činitelje, ki so pričeli igrati odločilno vlogo v politiki na Bližnjem in Srednjem vzhodu.

Na srednjevzhodnem področju se že dalj časa vse bolj uveljavljata dva politična elementa, ki se ju ne da obiti pri poskusih reševanja tamkajšnjih problemov in pomiritev na izraelsko-arabskih mejah. Prvi od teh elementov je vse večja in čvrstejša enotnost arabških dežel, ki niso zajete v Bagdadskem paktu, drugi pa je pojav določene politike Sovjetske zveze na Srednjem vzhodu — politike, ki je tudi ni mogoče prezirati.

Politično zainteresiranost Sovjetske zveze na Srednjem vzhodu niso priznali samo Angleži na nedavnih razgovorih s sovjetskimi predstavniki v Londonu. To so storili prav tako tudi Francozi in Američani,

ki so za to verjetno imeli več razlogov. Tako je razen Londona, Pariza in Washingtona zdaj tudi Moskva postala moralnopolitično odgovorna za dogajanja na Srednjem vzhodu — prav to pa so tudi hoteli na Zahodu doseči, ko že ni bilo drugega izhoda.

Prav takega, če ne še večjega pomena je zgrajevanje vse širše in trdnejše enotnosti arabskih dežel — z Egiptom na čelu — ki niso bile potegnjene v organizacijo Bagdadskega pakta. Njihova akcijska enotnost se je zlasti okreplila po sklenitvi zvezne med Egiptom, Saudsko Arabijo in Jemnom in nenehno raste, ne glede na udarce, ki jim je vsak dan izpostavljen. Arabska enotnost je že danes takasila, da bi bilo zelo nepremišljeno, če ne bi z njo v svetu računalni. Drugač rečeno, nastopal je čas, ko problemov Bližnjega in Srednjega vzhoda ne bo več mogoče realno reševati brez aktivne udeležbe tamkajšnjih narodov.

Novi položaj na Srednjem vzhodu, ki je nastal zaradi pojava dveh tako pomembnih činiteljev, je v neki svoji izjavi kred nekaj dnevi ocenil tudi francoski zunanj minister Pineau. Dejal je, da se problemi Srednjega vzhoda ne morejo več tretirati s stališča določilne Tristranske deklaracije iz leta 1950. Ta je obvezovala samo Veliko Britanijo, Francijo in ZDA in zdaj ne ustreza več odnosom na tem po-

dročju. S tega gledišča je treba tomačiti tudi nedavni francoski predlog za sklicanje mednarodne konference za Srednji vzhod, kot tudi relativno ugoden sprejem Hruščevega predloga v Parizu, naj bi izvedli popoln embargo na dobave orožja deželam Srednjega in Bližnjega vzhoda. Angleško nasprotovanje takim predlogom samo pomeni, da je njihovo dete — Bagdadski pakt — dejansko v resničnosti nevarnosti.

Spošljeno spoznanje, da problemov Srednjega in Bližnjega vzhoda ne bo več mogoče reševati samo v krogu nekaterih držav, ki same sebe delajo odgovorne za dogodeke na tem področju, je nedavno privedlo do soglasnosti vseh velikih sil in tudi drugih zainteresiranih držav, naj Varnostni svet OZN prevezl vlogo posredovalca za pomiritev na izraelsko-arabskih mejah. Prvi uspehi generalnega sekretarja OZN Daga Hamarskjolda kažejo, da je taka usmeritev pravilna in v današnjih pogojih edino realna. Z drugimi besedami, v današnjih pogojih in odnosih v svetu je treba iskati širšo platformo za reševanje sporov na Bližnjem in Srednjem vzhodu, kot pa je to krog dveh ali treh velesil. Kaj ni prav to eden od gotovih znakov, da v mednarodnih odnosih resnično nastaja nova doba, v kateri je nujno sodelovanje vse širšega kroga držav pri reševanju sporov?

Splošna bolnica v Kopru razpiše mesto

Prvi letošnji uspeh Gospodarskega razstavišča v Ljubljani

Minuli teden je bila v Ljubljani na Gospodarskem razstavišču zaključena uvodna letaščna razstava — i. strokovna razstava tekstila. Imela je mednarodno obeležje, saj so razen številnih domaćih proizvajalcev svoje izdelke razstavljala tudi nekatera tujna podjetja. Razstava je tako v strokovnem, kot tudi v komercialnem pogledu zelo uspešna.

Razstavo je obiskalo nad 20.000 ljudi iz vse države in tudi številne tujce. Proučili so nove tehnološke postopke obdelave in predelave kemičnih vlaken. S tem so se tekstilni proizvajalci Jugoslavije z nekaj pripravili na delno preusmeritev proizvodnje ob bombaznih vlaken na kemična in mesana vlakna — gde na novo tovarno viskoze v Loznicu. Teh predavanj in posvetovanj se je skupno udeležilo nad 400 strokovnjakov.

Razstavo so spremila strokovna predavanja in posvetovanja inženirjev in tehnikov tekstilne stroke. Proučili so nove tehnološke postopke obdelave in predelave kemičnih vlaken. S tem so se tekstilni proizvajalci Jugoslavije z nekaj pripravili na delno preusmeritev proizvodnje ob bombaznih vlaken na kemična in mesana vlakna — gde na novo tovarno viskoze v Loznicu. Teh predavanj in posvetovanj se je skupno udeležilo nad 400 strokovnjakov.

Se ta mesec bosta na Gospodarskem razstavišču se dve razstavi: od 23. do 26. maja bo razstava rentgenskih aparativ in pribora, od 26. maja do 3. junija pa bo razstava stanovanja za naše razmazane. Prva bo prav v času kongresa rentgenologov Jugoslavije. Razen domaćih tovarn (Zavodi RR Niš, Elektromedicina Ljubljana in Fotomekika Zagreb) razstavljajo svoje izdelke tudi številne tuje tovarne — češke, zahodnemške, švedske, italijanske in nemške iz Berlinja.

Titova štafeta

Tako kakor vsako leto bodo tudi letos prebivalci koprskega okraja v soboto izročali štafeto iz Dutovelja, ki bo krenila na pot ob 8.33 uri preko Tomaja. Po krajski slovensnosti v Sežani se bosta štafeta združili in ob 12.15 uri prispevali v Postojno. Ob istem času bo prihitele tudi štafeta iz Ilirske Bistrike. Leta bo šla iz Ilirske Bistrike ob 9.50 uri in prispevala v Pivko ob 11.05.

V vseh srednjih občin bo imela štafeta 10-minutni postanek, med katerim bodo predstavniki oblasti in manovičnih organizacij pozdravili nosilce štafetne palice.

V koprskem okraju bo letos sodelovalo v štafeti okrog 1000 članov TVD Partizana, prostovoljnih gasilskih čet, šolske mladine, tabornikov, pripadnikov JLA in dr.

GOLOBI PISMONOŠE SO ŽE ODLETELI

V soboto, 12. maja, so se kmalu po osmi uri zjutraj zbrali pred poslopjem okrajne pošte v Kopru pionirji osnovne šole v pionirskih uniformah in nad 100 Koprčanov, ki so prisotstvovali svetemu vzletu 95 golobov-pismonoš. Iste dan so zleteli golobi tudi z Reke in vrha Triglava.

Iz Kopra so golobi-pismonoš zleteli v smereh Ljubljana, Kranj in Maribor. Na te cilje so prilegli že dopoldne. V pondeljek pa so nadaljevali pot proti Zagrebu. V Beograd bodo pripeljani 25. maja in izročili predsedniku Titu čestitke za njegov rojstni dan.

Splošna bolnica v Kopru razpiše mesto

KNJIGOVODJE

pogoju: popolna srednja šola ali nepopolna srednja šola s praksoso v knjigovodstvu v zavodih s samostojnim financiranjem. Prednost imajo oni s praksoso v zdravstvenih ustanovah.

Prijemki po uredbi, dopolnilna plača po pravilniku. Na stop službe takoj oziroma po dogovoru.

Narodni dohodek koprskega okraja v letu 1956

Okraini družbeni plan za 1. 1956 predvideva nadaljnji porast proizvodnje in blagovnega prometa v vseh panogah gospodarstva, razen v kmetijstvu in gradbeništvu. Proizvodnja v kmetijstvu bo padla na sproti letu 1955 zaradi posledic hude zime. Obseg gradbenih storitev pa se bo zmanjšal zaradi zoževanja investicijske fronte, kar bo ugodno vplivalo na stabilizacijo cen v našem gospodarstvu in na povečanje proizvodnje blaga za široko potrošnjo.

Skladno z razvojem gospodarskih panog se bo povečal tudi narodni dohodek. Največji porast narodnega dohodka bo ustvarjen v industriji in rudarstvu, kar bo skoraj v celoti pokrije zmanjšanje narodnega dohodka v kmetijstvu. Povečanje narodnega dohodka v ostalih panogah gospodarstva bo krilo padec v gradbeništvu in dalo še nekaj presežka, tako da se bo narodni dohodek v okraju povečal za okoli 2 odstotka.

Povečanje narodnega dohodka v družbenem sektorju gospodarstva bo znašalo predvidoma nasproti letu 1955 okoli 9 odstotkov in bo 78 odstotkov celotnega narodnega dohodka v okraju ustvarjeno v družbenem sektorju.

Posemne panoge gospodarstva v družbenem sektorju bodo udeležene na formiranju narodnega dohodka takole:

industrija in rudarstvo	43,0 %
kmetijstvo	7,8 %
gozdarstvo	2,3 %
gradbeništvu	7,6 %
promet	11,6 %
trgovina	15,0 %
gostinstvo in turizem	4,2 %
obrt	6,6 %
kunalna in prosvetna dejavnost	1,9 %

Gornji odnosi jasno kažejo, da ostvarita največ narodnega dohodka industrija in rudarstvo in da je razvoj teh panog odločilen za napredok vsega gospodarstva. Kmetijske zadruge in državna kmetijska posestva bodo dala v letu 1956 že 23 odstotkov od celotnega narodnega dohodka v kmetijstvu. To pomeni, da dobiva tudi družbeni sektor v kmetijstvu že tisto osnovno, ki je potrebna za nadaljnji razvoj proizvajalnih sil v kmetijstvu.

Naslednji pregled bo pokazal, kako so posemne občine udeležene pri formirjanju narodnega dohodka v družbenem sektorju gospodarstva:

Divača	2,5 %
Hrpelje	1,6 %
Istarska Bistrica	10,8 %
Izola	15,5 %
Koper	25,8 %
Piran	19,0 %
Pivka	4,5 %
Postojna	10,1 %
Sežana	10,2 %

Ti odstotki jasno kažejo na značilnosti posameznih občin. Občini Hrpelje in Divača sta izrazito posebno še zato, ker je tamkaj tudi privatni sektor kmetijskega gospodarstva slabo razvit, oziroma nima prirodnih pogojev za večjo kmetijsko proizvodnjo. V občini Pivka je sicer družbeni sektor slabo razvit, saj ga v glavnem predstavlja in obrat »Javorja«, je pa močno razvit privatni sektor, ki ima posebno iz gozdov precejšen vir dohodkov.

Znaten del narodnega dohodka se izloča za plačilne sklade, ki odrejajo raven osebne potrošnje. V letu 1956 znaša to 43 odstotkov, če gledamo samo družbeni sektor, pa 29 odstotkov narodnega dohodka. Ta odnos pove, da ustvarja družbeni sektor gospodarstva mnogo večji presežek dela kakor pa

ŠTANJEL

Pred kratkim je v Štanjelu goštovalo Gledališče Slovenskega Primorja iz Kopra s komedio »Boter Andraž«. Navdušeni nad delom in izvajanjem so Štanjelci izrazili željo, da bi bila taka goštovanja češča. Ob njih bi se tudi marsikaj naučili bodoči člani dramatske sekcije prosvetnega društva, ki ga nameravajo te dni ustaviti.

privatni sektor in da glavno breme družbene potrošnje, to so proračunski izdatki in izdatki za investicije iz raznih skladov, nosi družbeni sektor, predvsem industrija in rudarstvo.

Okraini družbeni plan zajema le okoli 10 odstotkov narodnega dohodka iz privatnega sektorja v kmetijstvu, in to v obliki davkov in taks. Skoraj polovica teh sredstev se direktno zbirata v skladu za pospeševanje gospodarstva na vasi in najmanj 20 odstotkov od druga dela se zopet direktno vrača kmetijcem v raznih oblikah, kakor na primer za zaščito kultur, zdravje živinskih bolezni, dodeljevanje nagrad umnim kmetovalcem in podobno. Iz ostanka, ki gre za kritje proračunskih izdatkov, ne bi mogli kriti niti polovico stroškov za osnovne šole na vasesh. Če pa vzamemo v poštev še druga sredstva, ki se dajejo iz družbenih skladov za pospeševanje kmetijske proizvodnje, potem upravičeno trdimo, da družba daje kmetijstvu več nego prejme od njega.

Družbeni sektor gospodarstva izloča v koprskem okraju v letu 1956 za kritje splošnih družbenih potreb 59 odstotkov narodnega dohodka. Če pa primerjamo med seboj zneske, potem vidimo, da kmetovalci prispevajo samo 5 odstotkov od zneska, ki ga prispeva družbeni sektor gospodarstva, medtem ko na drugi strani predstavljajo kmečki prebivalci okoli 65 odstotkov vsega prebivalstva v koprskem okraju.

Gospodarskim organizacijam družbenega sektorja ostane v letosnjem letu 12 odstotkov narodnega dohodka za njihove potrebe, ali

okoli ene milijarde dinarjev. Največji del teh sredstev, in sicer 40 odst. gre v invest. sklade in v skladu za prosto razpolaganje, 38 odstotkov gre za kritje raznih zakonskih obveznosti, katere morajo gospodarske organizacije kriti iz dobička, 22 odstotkov pa dobijo kolektivi za dodatne plače iz dobička. Ta sredstva — gledano v absolutnem znesku — se nasproti družbenemu planu za leto 1955 povečajo za 28 odstotkov.

Predvidena delitev narodnega dohodka v družbenem planu za leto 1956 daje dovolj stimulacije za povečanje proizvodnje, posebno še v kmetijstvu. Povečanje storilnosti dela in zmanjšanje stroškov proizvodnje pa daje možnosti, da bo udeležba podjetij na narodnem dohodku, kakor glede skladov tako tudi plač še večja.

A. P.

ZA NAŠE KMETOVALCE

Zatirajmo koloradskega hrošča OLO nudi brezplačna zaščitna sredstva

Marsikateri kmetovalec je menil, da je letošnja ostra zima pokončala poleg drugih poljedelskih škodljivcev tudi koloradskega hrošča. Venjar pa temu ni bilo tako. Ko se je v obmorskih krajih dvignila temperatura na 15 stopin Celzija, so okrog 20. aprila zasledili prve hrošče na območju KZ Koper in KZ Izola. Lahko pa pričakujemo, da se bodo pojavili v kratkem tudi v višinskih predelih našega okraja. Za-

to je prav, da se seznamimo s tem nevarnim škodljivcem.

Samice koloradskega hrošča živijo lahko do dve leti in znesajo nad 2.000 jajčec. Iz njih se v 10-ih do 15-dnih izležajo neverjetno požrešne ličinke, ki objedajo krompir, melancane, pa tudi listje paradižnika. Ta zajedalec je v stanju zmanjšati pridelek krompirja za okrog 20 odstotkov, kar brez dvoma predstavlja znatno škodo našemu poljedelstvu. Najbolj razširjen je v Sloveniji, delno na Hrvatskem, medtem ko je v Srbiji doslej okužil krompirjeve nasade le v dveh okrajih.

Najprimernejši čas za uničevanje koloradskega hrošča je prav te dni, ko jih toplo pomladansko sonce zvabi iz prezimovališč pod zemljo na mlade krompirjeve liste. Zato je potrebno takoj pričeti s pregleđovanjem krompirjevih nasadov in začeti z načrtom zatiranjem koloradskega hrošča, z uničevanjem njegovih ličink in jajčec. Okužene ali pa ogrožene njive je treba škropiti oziroma prašiti s kemičnimi sredstvi. Za škropljenje je najboljši 0,75 odstotni svinčeni arzenat ($\frac{3}{4}$ kg na 100 litrov vode), in ga uporabljamo predvsem na krompirjevih nasadih, ki so brez vmesnih posevkov, dalje 0,15 odstotni Lindan (1,5 dcl na 100 litrov vode) ali pa enodostotni Pantakan oziroma Diditin. Pri istočasnom zatiranju krompirjeve plesni je potrebno dodati tem zaščitnim sredstvom en odstotek bakrenega apna. Za prašenje krompirjevih nasadov pa so najboljši Lindan, Pepein, Pantakan in Bentox. Vsa ta kemična sredstva imajo kmetijske zadruge v dovoljni meri na zalogi in kar je najvažnejše, vsak kmetovalec jih lahko dobí BREZPLAČNO, saj jih plača Okrajni ljudski obor Koper. Samo lani smo v našem okraju potrošili za zatiranje koloradskega hrošča in krompirjeve plesni nad 4.110 kg Pantakan ter svinčenega arzenata, 37,214 kg sredstev za zatiranje ter 3.926 kg bakrenega apna in modre galice.

Vso tehnično stran zatiranja bodo opravile kmetijske zadruge. V krajih, kjer obstajajo za to pogoj, bodo formirane ekipe, ki bodo sistematično zatirale tega nevarnega škodljivca, ne glede na sektor lastništva. Občinski ljudski odbori so dolžni ustanoviti komisije, ki bodo vodile akcijo zatiranja in organizirale kontrolne in množične preglede krompirjevih nasadov. Njihovi lastniki pa morajo v dobi vegetacije na njivah postaviti na vidno mesto table s svojim naslovom, da bo nadzor nad izvajanjem temeljnega zakona o zatiranju koloradskega hrošča lažji.

Storilnost posameznika na nekem delovnem mestu zavisi med drugim tudi od nagrade, ki jo prejema za opravljeno delo. Ta — namreč nagrada — pa se ravna tudi po kategorizaciji delovnega mesta: bolj ko so komplikirani posli na nekem delovnem mestu, več znanja, izkušenj in podobno je potrebnih za opravljanje teh poslov. Otdot eden izmed bistvenih elementov našega plačnega sistema, ki deli delavce v nekvalificirane, polkvalificirane, kvalificirane in visoko kvalificirane.

Trgovina kot posebna gospodarska panoga je bila glede kategorizacije dolgo časa delno započavljena. Nekaterim v trgovini zaposlenim osebam je bilo praktično onemogočeno, doseči stopnjo visoko kvalificiranega delavca; tu imamo v mislih poslovodska mesta, ki se jim ni priznavala stopnja visoke kvalifikacije.

Ta nepravilnost je bila v prejšnjem obsegu odpravljena lani, ko je Trgovinski zbornici za LRS

po tem predlogu naj bi se število poslovodska mest I. kategorije v vseh vrstah trgovine (z živili, tehničnim materialom, tekstim, itd.) na navedenih dveh področjih povečalo od sedanjih 20 na 98. Upoštevajoč, da gre pri tem v celoti za 159 poslovnic z 292 uslužbeni, to pomeni, da bi imeli v nekaj manj kot vsaki drugi poslovodski mestu, razporejeno v skupino, katere je potrebna visoka kvalifikacija.

Zelo verjetno je, da bo komisija za plače ugodila temu predlogu. S tem pa seveda še ni rečeno, da bodo osebe, ki delajo na teh mestih, tako avtomatično pridobile priznanje visoko kvalificiranega delavca. Za doseglo tega bo potreben dopolnitev drugih pogojev, ki jih predpisuje pravilnik o strokovni izobrazbi. Vendar bo priznanje zadevnih delovnih mest kot visoko kvalificiranih v veliko spodbudo ne le trgovini na tem področju temveč tudi v spodbudo ljudem, ki ta mesta — ker ni boljših, strokovno bolj podkovanih ljudi — trenutno zasedajo; spoznali bodo, da naša družba pravilno vrednoti posamezno vrsto dela, to spoznanje pa jim bo nedvomno povečalo voljo in veselje do tega, da se strokovno izpopolnjujejo in opravičijo zasedanje delovnega mesta, za katerega jih strokovnosti trenutno več ali manj manjka. To pa bo samo v korist kulturnosti postrežbe in izbiro blaga, skratka v korist trgovini in njenemu napredku.

F. M.

V nedeljo na Pregarje na partizansko slavje

V nedeljo bodo v partizanski vasi Pregarje v Brkinih imeli pomembno slavje: odkrili bodo spomenik 48 borcem in aktivistom NOB ter žrtvam fašističnega terorja. Že v soboto, 19. maja zvečer, bo slavje začela brkinska partizanska patrulja ob pravem taboru ognju, predvajali pa bodo tudi domač partizanski film. Naslednji dan, v nedeljo zjutraj, bo ob devetih zbor vseh preživelih borcev in aktivistov brkinskega predela. Ob enajstih je predvideno odprtje spomenika, nato pa nastop pevecov in recitatorjev. Ob dveh popoldne bo še telovadni nastop pripadnikov JLA in pionirjev, nato pa do pozno v noč veselo ljudsko ravanje. Prireditveni odbor vabi vse preživele brkinske borce in aktiviste, naj se slavja udeležijo.

Pobudo za postavitev spomenika je dal še bivši okrajni odbor ZB v Sežani, vendar pa so lahko zamisel uresničili šele sedaj. Za spomenik so prispevala v denarju, materialu in prevozih mnoga podjetja, domačini iz Pregarja in okoliških vasi pa so opravili nad 800 ur prostovoljnega dela. Občinski ljudski odbor v Hrpeljah je plačal ureditve javne razsvetljave in skupaj z občinskim komitejem ZKS v Ilirske Bistrici poskrbel za agitacijo, da bo čimboljša udeležba na slavju.

M. K.

Clani SZDL, širite SLOVENSKI JADRAN Zbirajte naročnike, dopisujte!

Prekoceanska ladja Splošne plovbe Koper »Roga«

Kako upravljamo

OB OBČNEM ZBORU KZ POSTOJNA

Velika skrb za napredek kmetijstva

Na nedavnem občnem zboru Kmetijske zadruge v Postojni so člani temeljito pretresli delo ter vse uspehe in pomanjkljivosti v zadnjem letu. Ugotovili so, da se je zlasti uveljavilo kolektivno upravljanje zadruge — vedno več članstva se živo zanima za združne probleme in aktivno sodeluje pri njihovem reševanju. Zadruga je v svojem razvoju posebno v zadnjem času doživelag nagel vzpon: od leta 1952 je narasla vrednost osnovnih sredstev za 65%, promet se je povečal za 266%, proizvodnja po zaposlenih delovnih močeh je narasla za 52%. Zadruga je izredno napredovala zlasti v živinoreji in poljedelstvu, uveljavila je boljšo tehnično in strojno obdelavo zemlje, izboljšala je preskrbo članov z umetnimi gnojili in semenami.

Minulo leto je zadruga v Postojni imela nad sto milijonov dinarjev prometa samo v trgovini in od-kupu. Pri tem niso zabeležili nikjer niti najmanjše nepravilnosti ali celo poneverbe. Na veste promet so ustvarili le minimálni dobiček, kar nazorno kaže, da je bila zadružna trgovina res v službi potrošnikov — bila je regulator cen v mestu in okolici. Ne samo, da niso pri dobavljanju umetnih gnojil, krmil in orodja članstvu zaračunavali marže, marveč so celo iz ustvarjenega dobička prispevali nad 150.000 dinarjev zo pospeševanje kmetijske proizvodnje.

Posebno pozornost posvečajo živinoreji. Prav zato podpirajo tudi akcijo za zgraditev gnojničnih jam, ker bo z boljšim gnojenjem travnikov dosežen večji pridelek krme. Uvedli so tudi molzno kontrolo krav in podvrgli skoraj vso živino na svojem področju veterinarskim pregledom. Od leta 1953 je naraslo število goveje živine za 7%, razen tega pa se je tudi močno dvignila mlečnost krav.

Napredek so dosegli tudi v pratičereji in kokošereji; meliorirali so večje kompleksne zemljišč. S svojimi stroji je zadruga pomagala svojim članom in tudi nekaterim nečlanom pri obdelovanju zemlje, škropljenju in gnojenju, setvi in žetvi, košnji in drugih poljskih delih. Uvedla je tudi dobro semensko službo, kar neposredno vpliva na večji pridelek. Zlasti lepe uspehe so pridelovalci dosegli pri krompirju, kjer so po temeljitem gnojenju in dobrem se-menu dosegli skoraj dvojni pride-

Nekoliko prepozno so začeli

V Kmetijski zadrugi v Izoli so šele pred tednom dni začeli kontrahirati pri svojih članih — kmetovalci izolskega področja — kmetijske pridelke, zlasti zgodnji grah, paradižnik, krompir in drugo, pa tudi razno sadje — češnje, hruške, jagode itd.

Menda ni potrebno posebaj povediti, da je večina kmetijskih zadrug sklenila podobne pogodbe o odkupu še pred začetkom glavnih spomladanskih poljskih del, tako da je lahko svojim članom pomagala tudi z umetnimi gnojili, semenami in podobno. Zavesten član zadruge bo svoje pridelke sicer že dal samo preko zadružnih odkupnih postaj vendar pa bi zadruga morala tudi sama biti pri tem, da zadruga moralna tudi s svojimi člani in jim nuditi vso možno pomoč vsaj pri nabavljanju gnojil in semen.

IZOLA

Gledališka skupina DPD »Svoboda« v Izoli je letos uprizorila že tretje delo. Te dni so člani gledališke skupine nastopili z veseligo F. Streicherja: »Kam iz zadreg«.

Klub mnogoštivnim tehničnim zaprekam, ki so jih imeli tako z odrom kot z rekviziti, so veseligo naštudirali v polnem mešecu in nameravajo z njim obiskati sedemnajst primorskih krajev.

Novo sezono bodo začeli s komedio »Sladkosti rodbinskega življenja«.

lek in celo presegli evropsko povprečje, ki se jim je zdelo neko nedosegljivo.

Veliko so napravili za zatiranje rastlinskih škodljivcev, zlasti še koloradskoga hrošča. Ta je tudi najhujši sovražnik kmetovalcev postojnskega okoliša, ki ima posebno ugodne pogoje za pridelovanje sementne krompirja. Zadruga je dalala svojim članom na razpolago prevozno motorno škropilnico ter zaščitna sredstva — vse brezplačno. Izvedla je tudi nekaj poskusov zatiranja škodljivcev in plevela z najnovejšimi sredstvi.

Zadruga skrbi tudi za strokovno izobraževanje svojih članov. Lani je pripredila 12 kmetijskih predavanj in povedala 28 članov na kmetijsko razstavo v Ljubljani. Za naprej pa ima cel kup načrtov za strokovno vzgojo članov. Tako ima namen organizirati nekaj demonstracij obrezovanja in cepljenja sadnega drevja in gojitve sadnjakov. V prihodnji jeseni name ravajo prirediti v Postojni obširno kmetijsko razstavo.

Vsi navedeni uspehi so rezultat vztrajnega in trdega dela upravnega odbora in večine včlanjenih kmetovalcev. Upravni odbor je dokazal, da je bil kos skoraj vsem postavljenim nalogam. Z naglimi ukrepi je posredoval v vsaki situaciji in jo pravilno reševal. Zato uživa postojnska kmetijska zadruga daleč naokoli popolnoma upravičeno izredno visok ugled. Tudi v novi upravni odbor so člani izvolili na zadnjem občnem zboru ljudi, ki jim zaupajo in veda, da bodo nadaljevali z dosedanjim delom za napredok zadruge, obenem pa so izrekli tudi vse priznanje zadružnim uslužencem za njihovo požrtvovalno in pošteno delo.

»Ština«

Kako bi v tem primeru upravljali ti?

V prvomajski številki našega lista smo v rubriki »Kako upravljamo« objavili primer slabega gospodarjenja in nezdravih razmer v nekem podjetju (A) in ga dali v presojo članom delavskih svetov in drugim bralecem z namenom, da bi nam pismeno sporočili KAKO IN KDAJ naj bi po njihovem mnenju ukrepal delavski svet oziroma upravni odbor, množične organizacije in drugi organi v podjetju, da do opisanih nepravilnosti ne bi moglo priti ali pa da bi le-te odpravili, še preden bi utegnile povzročiti občutno škodo podjetju, to je članom samega delovnega kolektiva in skupnosti.

Obvezali smo se, da bo uredništvo Slovenskega Jadranu nagrađilo 3 najboljše odgovore, in sicer s 1.500, 1.000 in 500 dinarji, ter da bomo v eni izmed naslednjih številk objavili eden ali dva najboljša odgovora.

Odgovor, za katerega menimo da je najboljši, je poslal tovariš Josip Suligoj iz Bača pri Modreju (pošta Most na Soči). Tovariš Josip Suligoj pravi naslednje:

Da so opisane nezdrave razmere v podjetju nastale in dalj časa trajale, nosi po mojem mnenju največji del krvide upravnega odbora, ki je prvi poklican, da o takih stvari razpravlja in ukrepa. Naslednji krivec pa je delavski svet, ki bi moral zadevo vsekakor temeljito proučiti in ukreniti vse, da bi se stanje izboljšalo, zlasti se potem, ko se je njegov izvršilni organ — upravni odbor — pokazal nedoraslega svoji nalogi.

O direktni krvidi organizacije ZK in sindikata ne more biti govorova, ker bi sama ne mogla ničesar ukreniti, temveč kvečemu na to opozoriti upravni odbor in delavski svet, kar pa jima je bilo že itak znano, če se je o vesem tem že javno govorilo. Napaka je tudi v tem, da z razmerami v podjetju niso seznanili pristojnega ljudskega odbora, katerega pa lahko prav tako kritizirali, če so mu bile razmere znanе, pa ni ničesar ukrenil, to je, da ni finančni inšpek-

ciji dal nalogu, da opravi v podjetju revizijo in predlaga uvedbo prisilne uprave.

Po mojem mnenju bi moral delovni kolektiv že prvi mesec, ko je prejel samo 80-odstotne plače, energično nastopiti in zahtevati, da se stvar razčisti ter krivek pokličuje na zagovor, ker takrat (če ne že prej) je bilo vsem popolnoma jasno, da v podjetju nekaj ni v redu. Ce je kolektiv že štiri mesece zvitari ob zmanjšanih prejemkih, je deloma tudi njegova krivda. Do tega pa bi verjetno ne prišlo, če se delavci v podjetju A ne bi bali zameriti temu ali drugemu vodilnemu uslužencu v strahu pred maščevanjem v tej ali drugi obliki.

Kar pa se tiče podjetja C, dvomim, da se danes že kje najde tako naini ljudje, da bi vnaprej plačali neko blago, za katerega niti ne vedo, če je sploh na razpolago.

Kot drugi najboljši odgovor objavljamo dopis tovariša Antona Kodriča iz Kopra, v katerem nam sporoča:

1. menim predvsem, da je za opisano stanje v podjetju A, to je za diktatorski odnos direktorja in za njegove samovoljne postopke odgovoren upravni odbor oziroma delavski svet, ki se pri prvih poizkusih uveljavljanja direktorjeve samovolje, kot n. pr. pri nenehnem najemanju nove delovne sile in podobno, ni odločno uprl. Okoliščina, da je bila v podjetju A zaposlena predvsem mla-đa delovna sila iz bližnjih naselij, to tako imenovani polproletariat, je direktorju in njegovim pristašem nudila razmeroma ugodna tla za samovoljo in razne mahinacije. Vendpa tega ne gre jemati kot opravičilo za oportunitem članov upravnega odbora in delavskega sveta, kakor tudi članov OO ZKS in sindikalne podružnice v podjetju.

2. upravni odbor naj bi — če nič drugega — takoj potem, ko je po-

Na temelju prispehljih odgovorov se je uredništvo odločilo nagraditi razen že omenjenih dveh tovarišev, katerih odgovore smo objavili, še odgovor tovariša Bogoljuba Stiligoja iz Portoroža.

Posnemanja vredno

Tovarna igrač v Izoli »Mehanoteknika« je uvedla posnemanja vredno novost. Izdaja namreč nekajkrat mesečno bilten, s katerim obvešča celotni kolektiv o dogajanju v podjetju.

Bilten prinaša obdelane zapisnike sej organov delavskega upravljanja, objavlja važnejše dogodke v podjetju, pohvale najboljših delavcev, uspehe vseh članov kolektiva itd. Seveda pa tudi kritizira vse pomanjkljivosti, skratka, na poljuden način obravnava vso pozitivno in negativno problematiko tovarne. Na ta način postaja močan vzgojni činitelj v podjetju, saj si vsak delavec želi, da bi videl svoje ime med dobrimi članovi kolektiva, kateri se po drugi strani boji podobne kritike.

Šolski odbori sežanske občine so še premalo aktivni

Na zadnji seji občinskega sveta za šolstvo v Sežani so pod predsedstvom Rafaële Metlike in v navzočnosti predsednika ObLO Sežana Alfonza Grmekata, razpravljali o pomanjkljivem delu šolskih odborov, ki se v glavnem usmerjajo le na reševanje materialnih vprašanj šol, ne poglabljajo pa se v problematiko izvajanja šolskega načrta. Šolski odbori namreč ne nudijo učiteljstvu tiste podpore, kot bi jo moral kot organi družbenega upravljanja. Zato so sklenili sklicati sestanek vseh predsednikov in tajnikov šolskih odborov, na katerem bi se pogovorili o vsebinski njihovem dela. Občinski svet bo na osnovi poročil o dosedanjem delu šolskih odborov sestavil poročilo občinskemu ljudskemu odboru in ga na eni prihodnjih sej seznanil tudi z

Razveselij napredek družbenega upravljanja

BESEDA — DVE O OSEMLETNI ŠOLI V ŠTANJELU

Stanje je precej drugačno, kot pred nekaj leti. Šola se je letos preselila v nove prostore, ki sicer še niso popolni, je pa delo v njih že mnogo lažje kot v starih, ki so bili docela neprizorni. Pouk na šoli se v strokovnem pogledu polagoma, toda zanesljivo dviga.

Z veseljem ugotavljamo, da je povezava med domom in šolo vedno tesnejša. Zadnjega roditeljskega sestanka se je udeležilo nadsto staršev. Temeljito smo se pogovorili o učnih in vzgojnih vprašanjih. Obilna udeležba in živahn razprava na sestanku že sama po sebi kaže, da se ljudje zelo resno zanimajo za vzgojo svojih otrok.

Šolski svet je doslej pokazal, da je res pomemben organ družbenega upravljanja, saj je v celoti, kot tudi vsak posamezen član, veliko napravil za materialni in strokovni dvig šole. Roditeljski sestanek je dal tudi močan odpor za Društvo prijateljev mladine, ki je s tem znova začelo z aktivnim delom.

Da ugled šole nenehno raste, je najlepši dokaz dejstvo, da prihaja na osemletko vsako leto več učencev tudi iz sosednjih šol — nekateri imajo celo do osem km daleč v Štanjel.

V Šoli so močno razvili tudi ročna dela in dejavnost Ljudske tehniko. Modelarski krožek se lahko pojavlja v vrsto ličnih in praktičnih izdelkov. Pri učencih se močno razvija smisel za smotreno uporabljanie in upravljanje s tehničnimi sredstvi naše dobe.

Šola je aktivna tudi na kulturnem področju. Za Prvi maj je dala celodnevni program fizkulturnih točk in ritmičnih vaj, pesmi in recitacij. Tako je v Štanjelu razen kmetijske šole edino še osemletka proslavila 1. maj, kot se to spodobi za naš največji delavski praznik. Učenci se pripravljajo, da bodo aktívno sodelovali tudi v novem prosvetnem društvu, katerega ustanovitev v Štanjelu pravkar pripravljajo.

L. S.

Malomaren odnos

Ko smo v zadnji številki našega lista v rubriki »Bilo bi prav...« zapisali, naj bi mesar v Knežaku ne metal goveje drobowine na smeti, je marsikateri nejeveren žmajar z glavo, nekateri pa so tu di protestirali. Zato naj vam danes podrobnejše pojasnimo, kako je do tega prišlo.

V mesnici Kmetijske zadruge Knežak je zaposlen mesar Anton Novak, pomaga pa mu pri prodajanju tudi njegova žena, ki je za to delo seveda posebej honorirana. Vse kaže, da je čiščenje govejih vampon in črev zanju preveč umazano delo. Dokler je Mestna mesnica v Ajdovščini odkupovala od Kmetijske zadruge v Knežaku, oziroma njene mesnice, umazana čревa in vampe, toliko časa je šlo — plačevala je zanje vsaj nekaj: za čревa 300 din., za vampe pa 400 dinarjev od glave živine. Ko pa je 4. januarja letos mesnica v Ajdovščini odpovedala odjem umazanih vampon in črev, pa jih je knežaški mesnar Novak enostavno metal na gnoj kot zadnji odpadek.

Od januarja pa do pred kratkim so tako končali na gnuju vampe in črevna dvanajstih goved. Kmetijska zadruga je na ta način oškodovana (po ceni, ki jo je plačevala ajdovska mesnica) za 8.400 dinarjev; ce bi pa Novak ali kdo druga čревa in vampe očistil in skuhal, bi zanje dobil še mnogo več. V Ilirske Bistrici, v mesnici trgovske podjetja »Snežnik«, kjer s pridom uporabijo vso zaklano živilo, prodajajo očiščena čревa po 360 dinarjev kg, oprane in skuhane vampe pa po 140 dinarjev. In eno govedo ima precej več kot samo kilogram črev ali vampon...

rb

DUTOVLJE

Krajenvi ljudski odbor v Dutovljah je pred kratkim organiziral prostovoljno delovno akcijo za popravilo krajevnih poti. Sodelovalo je nad 80 odstotkov vseh prebivalcev, ki so uredili štiri kilometre cestišč. S sodelovanjem občinskega ljudskega odbora v Sežani pa so preuredili v Dutovljah, Krepljah in Godnjah cestno razsvetljavo. Sedaj gradi krajenvi ljudski odbor s pomočjo krajevnih šolskih organov v šolskem poslopju javno kopalnico s tremi kabinami in kanalizacijo na trgu pred spomenikom.

Na zadnji seji so člani KLO razpravljali o nekaterih neodložljivih komunalnih delih, predvsem o ureditvi vaških poti v vaseh, ki spadajo v njihovo območje.

Bilo bi prav . . .

...če bi delavski sveti oziroma upravni odbori zahtevali od računovodil, da naj jim obrazlože finančno in materialno stanje podjetja vsaj vsake tri meseca.

...če bi organi samoupravljanja in množičnih organizacij v tovarni Erma v Smarji doborda analizirali, v koliki meri ovirajo napredki podjetja osebnih nesporazumi med vodečimi uslužbenci in dva tabora, ki sta se kot posledica takšnih nezdravih razmer pojavila med kolektivom v podjetju.

OB DNEVU LETALSTVA

PRVI PARTIZANSKI HIDROPLAN

POLETEL JE PRED TRINAJSTIMI LETI IZ SKRITE BAZE V OSVOBOJENI DALMACIJI

Aprila meseca 1941 so zasedli Italijani Divulje, glavno bazo pomorskega letalstva bivše Jugoslavije. Bile so precej porušene in brez pomembnejših letalskih enot — razen nekoliko šolskih letal. Dvanajst najboljših vojnih letal — tip DO-C — je odletelo preko Grčije v Egipt, kjer so odigrala važno vlogo v predelu med Sueškim prekopom in Egipтом kot izvidniška letala proti podmornicam.* Kar je vojnih letal še ostalo v Dalmaciji, so bila uničena pri bombardirjanju ali pa od lastnih posadk. Od šolskih letal, ki so jih Italijani zaplenili, so uporabljali v trenaže nameno samo dvoje ali troje letal tipa »Ikarus-Mercedes«, medtem ko jih eno letalo, ameriškega porekla, ni ustrezalo in je bilo ves čas italijanske okupacije spravljen v nekem kotu velikega hangarja v Divuljah. Če jim v začetku to letalo ni ustrezalo kot tip in ga zato niso hoteli uporabljati, jim je bila kasneje uporaba tega letala otežkočena, ker sta magneta motorja na tajanstven način izginila. To tajinstveno izginote je »planiral« eden naših aktivistov, opravil pa ga je italijanski vojak. Ob kapitulaciji Italije sta se oba magneta dobro ohranjena zopet pojavila in prvi partizanski hidroplan je bil nared za polet.

To je bil hidroplan »Flight«, šolski akrobatski dvosededežnik z motorjem 145 ks in hitrostjo 150 km. V Divulje je prišel leta 1938 iz ZDA in je pred vojno nosil številko 85.

Tri dni po kapitulaciji Italije, to je 12. septembra l. 1943. je ta hidroplan z rdečo petekrakovo zvezdo napravil svoji prvi poskusni polet, pri katerem je bilo ugotovljeno, da je vse v redu, da bo torej uporaben za kurirske in druge vojaške naloge. Vendar je bilo treba hkrati rešiti še dvoje vprašanj: prvič, kje naj bo baza hidroplana in drugič, kako ga bomo oskrbovali s potrebnim gorivom, mazivom in drugim tehničkim materialom. Drugič vrhašanje smo dokaj lahko rešili. Dobili smo motorno jadrnico »Sv. Šimun« iz matične Luke Jasenice-Krilo (pri Splitu), nosilnosti 5 vagonov. Materiala je bilo v Divuljah dovolj. Na »Sv. Šimunu« smo vkrcali en vagon bencina, nekoliko sodov motornega olja, razne

nadomestne dele za motor in trup, strojnice, bombe, municijo in hrano.

Rešitev prvega vprašanja, kje naj bo baza, je bila težja. Jasno nam je bilo, da moramo iz Divulj in da si ne smemo izbrati kraja, ki bi bil naseljen, zaradi morebitnega sovražnega bombardiranja. Da bi imeli hidroplan ves čas v morju, nismo smeli računati, ker četudi bi ga dobro kamuflirali — pokrili z velikim platenom — bi ta pokriti ploskev predstavljala na morski površini sumljin in iz zraka že od daleč dobro viden objekt. Tudi iz čisto pomorsko-varstvenih razlogov (vetrovi, razburkano morje) ga nismo smeli imeti v morju dlje kot je bilo nujno potrebno. Iskali smo primeren kraj in ga našli v Vranjicu blizu Segeta (med Trogirom in Marino). Tu je bila samo ena hiša, 10 m daleč od obrežja. Približno 7 m od hiše je rastlo precešnje drevo, čigar krošnja je segala nad streho hiše. Ta sedemmetrski prostor, z gosto krošnjo nad njim, je bil prav pravilno skrivališče za naš hidroplan.

Kadar v bazi spuščajo ali vlečo hidroplan iz morja, mu natankeno kolesa, ali pa ga postavijo na za to nalač napravljen voziček. Seveda je v taki bazi teren raven, cementiran in letala prevažajo brez večjih težav. Obrežje v Vranjicu pa je bilo grebenasto-kamenito in voziček sploh ni mogel priti do veljavne. Ni bilo drugega izhoda kot prenatisati letalo iz morja v »hangar« in nazaj. Na srečo je hidroplan tehtal samo 750 kg in 20 ljudi je bilo na razpolago za prenašanje iz morja in nazaj, kar pa vseeno ni bilo prav lahko zaradi slabega terena. Prebivalstvo bližnjega Segeta nam je v potrebi vedno rado prisločilo na pomoč.

Povelja za letenje smo prejeli iz Štaba IV. operativne zone, kasneje od poveljstva mornarice. Zaradi majhne hitrosti v primeri s tedaj letečimi sovražnimi letali (mi 150 oni 300—400 km na uro), smo smeli z našim hidroplanom letati samo ponochi, da ga ne bi sovražno letalo, kateremu bi bil lahak plen, v zraku opazilo. Čim se je začel spuščati mrak, je bil naš Flight v vodi in že je br-

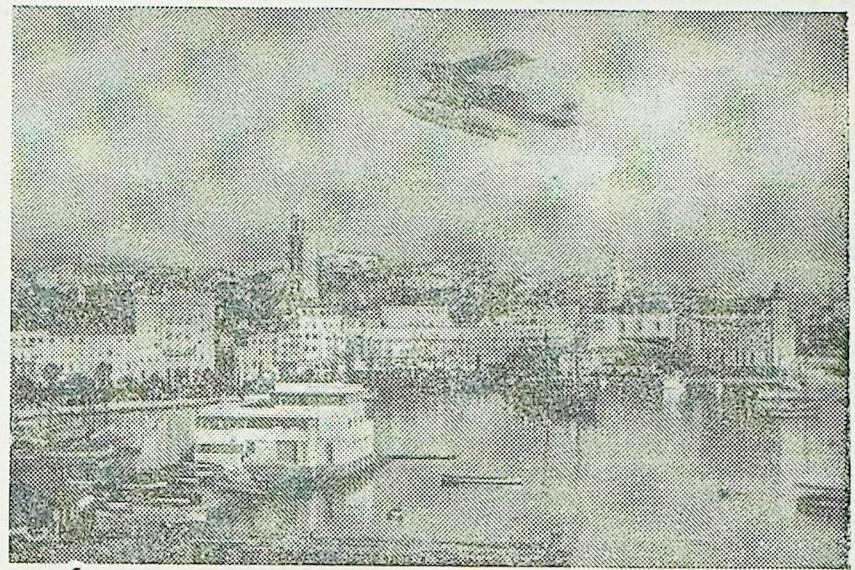
nel motor, ki ga je nosil do cilja in nazaj.

Pri poleti so bili izvidniški. Položaj v Srednji Dalmaciji je bil takrat naslednji: trdnjava Klis nad Splitom in mestecem Omiš so imeli ustaši trdno v svojih rokah, vse ostalo zemlje je bilo v rokah partizanov. Iz Metkovića pa je prihajala preko Zadvarja proti Splitu nemška SS-divizija »Prinz Eugen«. Naloga našega hidroplana je bila ugotoviti gibanje te divizije. In to nalogo je tudi dobro opravil. Pri vsakem poletu je izvidnik vzel s seboj 4 desetkilogramske bombe »proti živim ciljem«, ki jih je odvrgel navadno na ustaška gnezda Klis ali Omiš. Zanimivo je bilo pri tem, kako je reagiralo sovražno protiletalsko topništvo. Misleč, da imajo opraviti s sodobnim letalom, ki leti s hitrostjo 300—400 km, so imeli na topovih in strojnicah tudi elemente za popravek cilja, izračunate za to veliko hitrost. Ker pa je naše letalo letelo s samo 150 km, so vsi izstrelki eksplodirali daleč pred letalom. Ni bilo noči, da ne bi naš hidroplan vznemirjal ustaše in Nemce, ki so imenovali »nočni fantom«.

Nemci so pridno poizvedovali, kje je baza hidroplana in zdi se, da so to s pomočjo svoje poročevalske službe tudi zvedeli, ker je nekega popoldneva prišlo nujno izvidniško letalo in krožilo četr ure nad našim skritim hidroplanom. Ko pa niso opazili nič sumljivega so se oddaljili. Seveda so hidroplan skrivali poleg krošnje drevesa in enega zidu hiše, tudi razni kosi platna, vreče, veje itd.

Na položaju Vranjic blizu Segeta smo ostali do 28. septembra. V tem času so Nemci zasedli Split in njihove predhodnice so bile že v Kaštel Sučurcu. Kolona Nemcev, ki je prodrala iz Šibenika, je že zavzela Rogoznico. Položaj je bil torek takšen, da je bila naša baza ravno v sredini teh »klešč«, po 20 km oddaljena od ene in druge sovražne predhodnice.

Ni kazalo drugega kot spremeni bazo. Izbrali smo si Stari grad na otoku Hvaru. Hidroplan je zvečer 28. septembra 1943 odletel vznemirjal sovražnika v Split in Omiš in se vrnil že v novo bazo Stari grad, kamor je v teku noči prispeval tudi jadrnica »Sv.

Hidroplan »Flight« nad Splitom

Šimun*. Baza v Starem gradu ni več bila tako idealna kot prva, vendar smo dober del hidroplana spravili pod dvoje figovih dreves, kar ga je pa še ven gledalo, smo skrbno pokrili s ponjavami. Kurirski in izvidniški poleti so se nadaljevali do usodnega 6. oktobra 1943. Tega dne je imel hidroplan nalogo, da nujno prepelje iz Bola na Braču v Podgoro na dalmatinski obali blizu Makarske nekega višjega poveljnika, ki bi moral iz Podgorje nadaljevati pot k vrhovnemu štabu v Bosno. Hidroplan je neglede na nevarnost ob belem dnevu odletel iz Starega grada do Bola. Tam je vkrcaj omenjenega poveljnika, ki pa se ni dal v hidroplanu privezati za sedež, kot je bil predpis, čeprav ga je pilot opozoril na pomen vezanja. Iz Bola je poletelo letalo okrog 16. ure. Hidroplan se je odlepil od morja in je začel v višini 50 metrov nadletavati v desnem krogu mesteču Bol. Naenkrat opazi pilot, da ne more premikati nožnega krmila, ker ga nekaj zadržuje. Nožno krmilo deluje na stransko smer leta, dā torej letalu v vodoravnem letu desno ali levo smer. Toda, kadar je letalo močno nagnjeno na desno ali levo stran, kar se dogaja pri viražah (krogih), se delovanje stranskega krmila spremeni v toliko, da usmerja letalo v višino ali pa proti zemlji. V našem primeru je bila posledica ta, da je hidroplan zdrvel proti streham in se zaletel v streho, tik ob obali. Pilot, ki je bil v letalu privezan, si je polomil obe nogi in izbil večji del zob, je pa po 3 mesecih okreval, medtem ko je sopotnik, ki ni bil privezan, padel iz letala in si je pri padcu na pločnik ulice razbil lobanje in bležal na mestu mrtvev. Letalo pa je bilo tako poškodovano, da ga nismo mogli več popraviti.

Še isti dan je komisija, ki je pregledovala razbitine letala ugotovila, kaj je bil vzrok nesreči. Sopotnik je med poletom držal brzostrelko med nogami. Ko je začelo letalo nad Bolom krizi, so se mu zaradi delovanja centrifugalnih sil nofe razširile, brzostrelka mu je padla in se zapičila med prenosni mehanizem nožnega krmila, kar je onemogočilo pilotu krmarjenje in posledica je bila nesreča.

Hidroplan je opravil med 12. septembrom in 6. oktobrom 1943. leta 25 letov, od teh 16 nad sovražnikovim ozemljem. Če posmislimo, da je posegal v borbo navaden šolski hidroplan zastarelega tipa in da je posegal v borbo z velikim uspehom, moramo izkazati vsem, ki so sodelovali pri teh akcijah prvega partizanskega letala, resnično priznanje.

* Zanimivo je bilo delovanje teh hidroplanov v sklopu angleškega letalstva. Leta 1941 in 1942 je bilo angleško letalstvo zelo maloštevilno in Angleži so imeli tedaj dovolj opravka z obrambo svojega otoka. Zato so jima ta naša pomorska letala prišla kot naročena in to na tako važno prometno živo kot je Sueski prekop. Toda zaradi neprestanega letanja leta 1941 in 1942 so se motorji teh letal že tako izbrali, da je postalo vsako napajanje letanja nemogoče. Toda kje najti nadomestne dele za motorje, ki so bili izdelani v tovarni Hispano-Suiza v Bois de Colombe v okolici Pariza? Tani so se tedaj sopirili Nemci. Toda tovarna Hispano-Suiza je bila svetovno znana po svojih letalskih in drugih motorjih in je bilo verjetno, da je pred vojno še kam drugam v svetu prodala take motorje! Naloge, da to pozive v Pariz, je dobil Intelligence Service. Po kratkem so zvedeli, da je neka država na Bližnjem vzhodu nabavila 10 takih motorjev. Tako je se odpravila tja ekspedicija, ki je naša omenjene motorje še popolnoma nove. Motorji so bili od kupljenci in zamenjali so jih z izročenimi na letalih, katera so še celo leta 1943 nadaljevala svojo začetno nalogo.

senih prebivališč zlasti vzdolj obale, pa tudi odmaknjeno od morja.

Naravní prirastek je nekoliko izpod ravni prirastek v LRS. Dosega 108 prebivalcev na 10.000, medtem ko jih ima Slovenija 111 na isto osnovno. Nasproti predvojnomu stanju — po popisu leta 1936 — pa se je precej dvignil. Tukrat je namreč dosegal komaj 77 prebivalcev na 10.000. Visok prirastek imajo zlasti odročni kraji v Brkinih in predel južno od Il. Bistrica (do 200 prebivalcev na 10.000). V drugih krajih, zlasti ob prometnih zvezah, je prirastek občutno nižji.

Stevilo prebivalstva je do prve svetovne vojne stalno naraščalo v vseh predelih okraja, posebno še v obmorskem in gozdnatem pasu. V času italijanske okupacije se je prebivalstvo vidno povečalo v bivših obmernih krajih in v manjši meri v obmorskem pasu, medtem ko je v zakrasalem pasu od Stanjela do Podgorja, občutno padlo. Izgube v drugi svetovni vojni in pospešen odtok delovne sile iz kmetijstva, ki ga je povzročila nagla povojna industrializacija Jugoslavije, so v poslednjih letih povzročile občutno zmanjšanje števila prebivalstva, ki je padlo od 124.000 po štejtu leta 1936 na 105.000 v letu 1953, oziroma na 97.000 konec leta 1955.

Naročajte,
kupujte in širite naš teknik
SLOVENSKI JADRAN
Dobite ga
v vseh trafikah in kioskih.

GOSPODARSTVO KOPRSKEGA OKRAJA

mora. Tako beleži opazovalnica na skrajnem vzhodnem robu okraja, v Leškovi dolini, po 23.letnem opazovanju 2.231 mm padavin letno. Opazovalnica v Vremski dolini, ki je nekako na sredini okraja, zaznamuje 1.120 mm padavin letno, opazovalnica v Kopru pa 952 mm (1949—1954). Največ padavin je jeseni, od meseca septembra dalje, najmanj pa v prvih mesecih leta, zlasti v januarju.

Toplotne razlike med letnimi časi so zelo velike, zlasti na vzhodni strani okraja, med tem ko se v smeri proti morju zmanjšujejo. Srednja januarska temperatura po 10-letnem opazovanju na Snežniku in v Planini znaša —18°C, srednja julijška temperatura pa +18°C, medtem ko se v Kopru srednja januarska temperatura (G 1949 — 1954) dvigne na +4,30°C, srednja julijška temperatura pa na +23,10°C. Tudi dnevne toplotne razlike so zaradi pogostih vdorov bolje zelo visoke, na vzhodu presegajo često 15°C, ob morju pa so seveda precej manjše. Od januarja, ki je vedno najbolj hladen meseč, pa do marca temperatura naravnega počasi, nato naglo do junija in zoper počasi do julija, ki je vedno najtoplejši meseč. Zatem pač počasi v mesecu avgustu, pa čedalje bolj naglo v naslednjih mesecih, najmočneje pa pada med oktobrom in novembrom.

Povprečna mesečna temperatura se v obmorskih krajih giblje od 40-

90°C v decembru, januarju in februarju, medtem ko ostane v vzhodnih krajih v tem času pod ničlo; v najvišjih legah ostane pod ničlo tudi v marcu.

PROMETNE ZVEZE

Skozi okraj teče dvotirna železnica Postojna—Sežana, ki je del glavne proge Jugoslavije (Trst—Ljubljana—Beograd) in hkrati del evropske mednarodne proge (Pariz—Carigrad). Od te proge se odcepilo tri enotirne železnice: v Pivki v smeri Reke, v Dvaci proti Pulju in v Sežani proti Gorici. S proge Dvaca—Pulj je v Kopru odcep v smeri Trsta.

Tudi glavno cestno omrežje je več kot samo okrajnega pomena. Skozi okraj vodi cestna zveza Slovenije z Jadranskim obalom (Ljubljana—Planina Postojna — Razdrto — Senožeče — Trst). Ob tej cesti so pomembni prometni vozil. V Postojni se odcep Reška cesta, ki pelje skozi Pivko v Vremsko dolino, na Razdrtem se odcep cesta za Vipavsko dolino in Goricu, za Senožečami pa se odcep za Dvaca in Koper. V Hrpeljah se cesta za Koper križa s cesto I. reda Trst—Reka. V Kopru je vozilnišče avtobusnega prometa v smeri Ljubljana, Trst, Buje in v druge lokalne smeri. Koper ima tudi pomorsko zvezo z Reko (trikrat tedensko) in vsekdnevno pomorsko zvezo s Trstom. V Sežani se odcep cesta za Ljubljana—Trst odcep cesta za Goricu.

Razen navedenih prometnih zvez obstojajo še peti lokalnega pomena, tako da je prometno omrežje še kar precej razpredeno. Slaša je zveza med obmorskim in notranjim delom okraja. Tod bi bila začenjena železniška proga, ki bi pospešila turizem in gospodarstvo v tem lepem koščku severnega Jadrana in tesneje povezala v celoto področja, ki tvorijo današnji okraj. Prav tako bo treba dočela modernizirati cesto Divača—Koper, ki ne prinese današnje obremenitve. Pomanjkljiva je povezava brkih vasi, kjer se gradi nova cesta, ter vasi na zgornjem robu okraja, severozahono od Sežane.

NASELJENOST, PREBIVALSTVO IN ZAPOSENOST

Zaradi obširnih kraških področij je gostota naseljenosti nekoliko pod povprečjem Slovenije. (LRS 75 prebivalcev na km², okraj 55). Gostota naseljenosti je največja v obmorskih krajih, medtem ko je v zakrasalem področju in v vzhodnem gozdnatem pasu znatno nižja. Tako imajo tri občinske občine, Koper, Izola in Piran 122 prebivalcev na km², v vseh drugih občinah skupaj pa je ogstota prebivalstva komaj 35,4. Naselja v kraškem pasu, pa tudi v Brkinih, so strnjena, v večini primerov v bližini plodnejših ravnin ali kraških polj. V obmorskem pasu je značilna močna koncentracija prebivalstva v glavnih mestih ob obali, in veliko raztre-

Cankarjev večer v Kopru

Koprska »Svoboda« je ob sodelovanju članov ansambla Gledališča Slovenskega Primorja in Glasbeno šole priredila v torek akademijo ob 80-letnici rojstva Ivana Cankarja.

Lahko rečemo, da ta akademija, ki je bila pred nabitne polno dvoranu gledališča, sodi po svoji izvajalski plati in resnosti priprav ter vloženega truda med najboljše, kar smo jih videli doslej v Kopru. Njen uspeh pa bi bil lahko še znatno večji, če ne bi imela pomanjkljivosti, o katerih moramo spregovoriti nekaj besed. Pri tem pa moramo resnici na ljubo povedati, da se zavedamo, da je bil čas za priprave za akademijo res zelo kratek, ker se je igralski ansambel gledališča pravkar vrnil z gostovanja ter je tako v glavnem moral nastopiti s tistimi Cankarjevimi odlomki, ki so jih člani ansambla znali že od prej. Kajti prav takoj, v izbiri odlomkov iz obsežnega Cankarjevega opusa, je namreč po našem mnenju glavna pomanjkljivost torkove akademije.

Po lepih, zelo zadetih uvodnih besedah prof. Petra Martince, ki je orisal umetniško revolucionarno podobo Ivana Cankarja — ter se pri tem umestno opri na številne

citate Cankarja samega, v katerih je veliki umetniki nedvomno izpričali svoj marksistični, socialistični svetovni nazor — je občinstvo upravičeno pričakovalo, da bo umetniški del spreda le dopolnilo, podkrepitev Cankarjeve pravice podobe, predstavljene v uvodnih besedah.

Spored pa je to bistveno, revolucionarno Cankarjevo podobo precej zgrešil. Z izjemo dveh, treh srečno izbranih odlomkov so bili ostali, ki so bili v večini fragmenti iz njegovih del, nastalih v času malodusja, ko se je pod pezo težnih razmer in političnih bojev s klerikalnimi in liberalnimi nasprotniki zaprl vase in v svet svojih sanj in subjektivnih občutij. Tako smo namesto Cankarja revolucionarja, borca in odločno marksistično usmerjenega političnega javnega delavca tistega časa, sišali z odra besede Cankarja iz tistih kratkih življenjskih intervalov, ko je omahoval pod pezo življenja in obenem zbiral sile, da bo še z večjim protestom in čvrstejšo vero napovedoval revolucionijo in socializem in s tem boljše življenje za slovensko ljudstvo.

Prav ta močni, borbeni Cankar, ki je s polno zavestjo in odlčnostjo izpovedoval svoj marksistični napredni svetovni nazor ter ljudstvu jasno napovedal lepo bočnost preko socialistične revolucije — ta Cankar, ki v 20 zvezkih svojega obsežnega umetniškega in publicističnega dela odločno prevladuje, bi nam moral spregovoriti z odra koprskega gledališča. Takega bi razumela tudi mladina na galerijah, ki bi bila prav getovo tedaj bolj disciplinirana.

Res je velika škoda, da ob tej lepi priložnosti, ko se spominjamo 80-letnico rojstva našega prvega in velikega socialističnega umetnika, prireditelji niso pravočasno posegli po zborniku, ki ga je leta 1946 pod naslovom »Ivan Cankar, glasnik naših dnevov«, izdal Slovenski knjižni zavod prav za take priložnosti.

nosti, v pomoč prosvetnim društvom za njih akademije. Tam bi prireditelji našli primernejše tekste, kakor so bili ti, izbrani v angleščini.

Poleg krajših odlomkov njegovih dram — nekateri odlomki na akademiji so bili odločno predolgi! — mislim, da bi morali biti v izboru tudi odlomki iz Kurenta, te jasne vizije in napovedi bočnosti na šega delovnega človeka. Tako pa so se še tisti dobri odlomki, kolikor jih je bilo, nujno izgubili v otožno-resigniranih tekstih Cankarja, ki se je boril preti razmeram, ki so danes že daleč za nami, torej logični in razumljivi le v takih razmerah, saj so njihova posledica. Mi pa smo od akademije upravičeno pričakovali, da nam pokaže tisto pravo podobo Cankarja, ki je še vedno živ in ki ima še veliko povediti našemu času in našim ljudem, ki grade socializem. Režisera akademije Majda Skrbinskova se je sicer potrudila, vendar je tudi režija delno kriva za zgrešeno podobo. Bila je preveč komemoracijska, mračno svetana, pretežka in je vplivala v celoti tudi na interpretacijo posameznih odlomkov. Pričakovali smo upravičeno — v tekstih in v režiji — več optimizma in vdrine, ki je je v Cankarju dovolj! Samo najti jo je treba znati — ali — morda — imeti časa. To pa naj bo v opozorilo vsem prirediteljem akademij v Kopru, saj so bile le-te doslej po večini slabe in klavrn, nedostojne kulturnega središča južne Primorske, ker doslej ni bilo nujne navade, da bi se nanje pravčasno pripravili. Naglica je vedno skodljiva. Po teh kritičnih besedah, ki so se nam zdele umestne, pa moramo še enkrat izreči priznanje vsem sodelujočim na akademiji, posebno članom koprskega ansambla in avtorju uvodnih besed, za požrtvovani trud, ki je pripomogel, da je bila akademija po formalni plati na doslej redko kvalitetni ravni.

s. d.
sih stvaritvah, s katerimi stalno nastopa v italijanskem radiu. Znamenita in cenjena je tudi kot glasbeni kritik.

Pina Buonomo se nam je predstavila s programom, kateremu bi bil kos samo vrhunski pianist. In ona to je, saj je v teku večera na-

Komorni večer pianistke Pine Buonomo

Dne 8. maja smo imeli priložnost slišati znano italijansko pianistko Pino Buonomo iz Napolija.

Rodila se je leta 1927. Študij klavirja je dovršila na konservatoriju »S. Pietro a Majella« v Napoliju. Ukrati je diplomirala iz filozofije in romanistike na neapeljski univerzi. Svoj študij je nadaljevala v Sieni na tamkajšnji akademiji pri znamenitem pedagogu V. Vitaliju, s katerim je pripravila svoj bogati repertoar.

Ze s svojimi prvimi koncerti je vzbudila splošno pozornost v svoji domovini. Rada posega po novej-

ravnost po Krezovo inzipavala svojo čudovito muzikalnost, filigransko tehniko ter globoko glasbeno kulturo.

V tišino dverane je zazvenel kot prva točka Bachov koral »Imenujem se tvoj gospode«, nato pa znamenita preludi in Fuga v D-duru istega avtorja. Lahko rečem, da boljše interpretacije Bacha si človek ne bi želel. Saj to ni bil več klavir, temveč orgle, za katere je napisal ta genij klasike večino svojih skladb. Plastičnost njene igre, prefinjen občutek za arhitektonsko gradnjo forme, subtilno izdelana izpeljava motivov in vso to prežeto z njeno plemenito muzikalnostjo, je dalo večeru svoj pečat.

V prvem delu programa smo slišali še dela italijanskih predklašenskih mojstrov: Alessandra Scarlatti sonati G-dur in B-dur, Paradiso »Toccato« ter Domenica Cimarose sonati b-mol in a-mol. V teh delih je pokazala višek svoje tehnike (Paradiso: »Toccata«), absolutnega obvladanja klavirja ter vernost prenašanja stila.

Drugi del je obsegal dela Beethovenove sonate op. 111 v e-molu. Ta sonata, ki jo je skladatelj pisal v svojih zadnjih letih življenja, zahteva tako v izrazu kot v tehniki igre velikega mojstra. Tudi tu se je Pina Buonomo verno približala stilu in beethovenemu patosu, zlasti v drugem stavku, ki je po svoji strukturi zelo razvlečen in v zaseben prikaz drugem izvajalec neplastično, dolgočasno.

Za konec smo slišali še dva predljudja francoskega impresionista Claude Debussyja. Tu se je opazalo, da je klavir že malo popustil, zato tudi nista skladbi prišli toliko do izraza, kljub odlični interpretaciji pianistke.

Lisztova »Rapsodija spagnola« je kot zaključna točka kronala lep glasbeni večer.

I. Š.

Nove revije

NAŠA SODOENOST, št. 4

Iz vsebine:
Josip Vidmar: Iz dnevnika, Božo Vodviček: Odisejski motiv, Ciril Kosmač: Balada o trobentih in obliku IV, Lili Novy: Temni bog, Dr. Bratko Kretf: F. M. Dostoevski II.

GLASEB: Odmevi glasbenih klasike na Slovenskem (Marijan Lipovšek), KNJIZNE OCENE: Vlado Habjan, Pomlad vnučkov (Bojan Stih), Pesmi o morju (Lino Legiša), Maksim Gorki, Spomini na sodobnike (Branko Rudolf), A. P. Čehov, Izbrana dela III (Stefan Barbarič), GLEDALISČE: Thornton Wilder, Našo mesto (Vladimir Kralj), A. P. Čehov, Tri sestre (Vladimir Kralj), REFLEKSIJE: Gledoval potovanje v Konga ali pot do resnice (Bojan Stih), RAZGLEDI: Uganka materije in njenih zakonov II (Ivo Pirkovič), ZAPISKI: Georg Lukács o problemu perspektive, Nekej drobcev o južnoameriških literaturah.

SODOBNA POTA, št. 3

Iz vsebine:
Ivan Cankar: Kako sem postal socialist, Dr. Lojz Kraigher: Ivan Cankar kot kandidat, Roman Albreht: Sejemo zavojlo žetve, France Popit: O industrijskem načinu proizvodnje, Janez Vojč: Deset dni ob Ukrini, Prof. dr. Črt Nučič: Materialna osnova prirode, Mitja Svač: Ljudje in jeklo, Jelisava Čoplit: Odmevi delavstva, Karol Pahor: Nekaj o koncertnih sporedih, Božidar Horvat: Odrski svetlobni park, Vinko Trinkaus: Miklova zala v Šoštanj, S. E.: Kulturni dom v Ratečah. Za knjižno polico, Novosti iz organizacije, Utrinki iz društva. Umetniške reprodukcije in fotografije.

MLADI SVET, št. 4

Iz vsebine:
Vida Budolf: Obledela rutka, Vladimir Čvetko: Za enotno obvezno šolstvo, Anatole France: Moja lutka, Venčeslav Winkler: Prišla je pomlad, Matja Špir: Otroku, Ela Peroci: Pravni miličniki, Jakob Meško: Izbrali so poklice, G. B.: Kakšni naj bi bili vzhodni starši, Dr. Franc Omladič: Prispevec k razpravi v mladinskom sodstvu, Boža Smagur: Prevozo sloni na usposabljanju za delo, Tanja Drmec: Irenica, pa pridna bobil, Ivan Potrč: Otroci sodijo stare, Luise Dornemann: Pri Marsovih doma, Ivan Tolličić: Kako izbiramo otroške igrače.

Pomenek a starši, Nove knjige za mladino, Dva zanimiva filma, Uvodno razmišljanje o gledališčih za otroke, Kaj bo brala naša mladina.

Trst in tržaški kras v umetniškem tekstu

BORIS PAHOR: „Mesto v zalivu“

Ko se mu posreči, da vcepi, kakor pravkar, svoje misli, svojo človeško usodo na življence narave in morja ob nji, tedaj je močan, nekako večen.

Mesto v zalivu, 173

Za Borisa Pahorja pomeni leto 1955. leto dvojnega uspeha: Izšli sta namreč dve njegovi deli. Prvo »Vila ob jezeru« je izdala založba Obzorja v Mariboru kot svojo 100. publikacijo, drugo pa je postala na trg Primorska založba Lipa Šele pred kratkim, čeprav nosi letnico 1955, z naslovom »Mesto v zalivu«.

Tretje pripovedno delo in obenem četrta knjiga Borisa Pahorja, je že tretji členek »velike biografije« — biografije primorskega človeka, v ožjem slovenskem Tržačanom.

Boris Pahor je kmalu našel svet svojega umetniškega snovanja in upodabljanja. Ce odštejemo prve poizkusne pred zadnjo vojno, tedaj ga najdemo prva leta po osvoj-.

boditvi v pisaju, ki se mu je kmalu zatem zlilo v prvo knjigo »Moj tržaški naslov« (1948), zbirko črtic in slik ljudi, posebno »za naše zemlje na zahodu, z belega tržaškega brega«. Knjiga, ki je bila pisateljev prvenec, je bila obenem v zaključen krog zajeta doba avtorjevega otroštva in njegove zdognite mladosti.

V drugo leposlovno delo se mu je strnil daljši koncept, ki ga je najprej objavljil v Razgledih pod naslovom »Laneni kosmici v laseh«, a mu je kasneje — potem ko je redigiral tudi sam tekst, — dal nov naslov »Vila ob jezeru« (1955). To je druga doba, nekako doba mladeništva. V junaka romana, ki je spet avtobiografski, dasi je prizorišče postavljeno v precejšnjo geografsko razdaljo, govorji in dela, bolje si postavlja smernice človek, ki si je v svesti vseh človekovih prvin, dolžnosti in pravic, izjasnjuje svoj pogled na svet in tehta vse, kar ga obdaja, tudi svojo mladost v diktatorjevi senki.

In zdaj imamo v rokah tretji člen, ki oklepa nekako »dejavno« mladost, če je bila prejšnja bolj kovanje načrtov.

Zgodba romana je v osnovi sledeča: po razsulu Italije, 8. septembra 1943., se vračajo naši fantje iz vseh koncov Italije, kjer so služili vojake ali bili konfinirani. Nemci, ki so medtem že zasedli severni del bivše zavezniške dežele, pa jih zajemajo in pošiljajo v nemška taborišča. Mnogim uspe ubežati tej mreži in ti se srečno pritočijo v domače kraje, odkoder gredo potem v partizane. Takšna je tudi pot junaka v tem romanu. Rudi Leban pride do Trsta, srečno ubeži Nemcem v bližnjo slovensko vas nad Trstem. Od tu misli v partizane, toda ko se poveže z že organiziranim terenci in aktivnimi borce, se odloči, po njihovem nasvetu, da svoje delovanje posveti mestu za-

memu, svojemu rodnemu Trstu. Vrne se v mesto, kjer se bo treba skriniti in si nadeti drugo ime... borbeno ime« (st. 297).

Tu se roman konča. Zdi se mi, da namenoma in naravno. Namestoma, ker od tu dalje bo Boris Pahor nedvomno snoval svoj novi tekstu, naravno, ker je s tem končana zopet ena doba te »velike biografije«.

Z Mestom v zalivu se pisatelj povrne (če že hočemo, saj se pravzaprav nikdar ni oddaljil), tja, odkoder je začel. Trst in morje sta mu izhodišče. Boris Pahor je glasnik Trsta, več, je Trst sam, saj diha iz sleherne njegove misli in iz slehernega stavku. Zato sem postavil na celo te drobne recenzije motto, ki se mi zdi, da ga dovolj močno osvetljuje. In kot tak je Boris Pahor edinstven. Trst — deloma morje in tržaški kras — je dobil še v njem svojega pravega besednega umetnika.

Roman sam ne predstavlja posebne novosti. Snov, razdeljena v 34 poglavij, se razvija sicer dovolj napeto, da pritegne bralca, vendar premalo epsko široko. Vsa avtorjeva dela, kar jih je dosegel izdal, kažejo močan epsko — lirske oblikovalni moment. Prva knjiga je pravzaprav cela uglašena takó. Toda tudi tu njegovo poslednje delo še vedno močno zrcali po prvino. In ne štejemo mu jo v slabu. Zdi se mi v vsem tem, in še v deloma lahketom, veseljem, igravem, vedenjem (dejal bi skoraj »nepremišljenem«) načinu pisanja, da imam pred sabo živo podobo primorskoga človeka, ki je še najbolj podoben pomladnemu nebu: jasen in oblačen hkrati, odkrit in nikdar bolj filozof kot ga življene zahteva.

Prav zato ima ima človek pri branju Pahorjevih del včas nečesa svežega, mladega, sproščenega — zato takó je morje in nebo nad njim in večno utrijevajoči Trst.

Dokaj svežine je avtor vnesel v svoje delo oblikovno, posebno v notranjem izgledu strani (vmesni vložki, »faksimilični časopisni novici«).

Pristano primorski je njegov način oblikovanja stavku, ki je marsikdaj po slovenski slovnični neortodoksni; na nekih mestih v dialogu pa kaže komaj zaznaven vpliv sodobnega italijanskega pisanja (Vittorini).

Posebnega odstavka pa je vreden problem njegovega primorskega besednega kolorita. V vsa svoja dela vnaša avtor besede iz kraško-tržaškega narečja, vendar je v tem poslednjem delu to svojo značilnost dokaj stopnjeval, na nekaterih mestih takó, da je neprimorskemu bralcu marsikaj nerazumljivo. Tako ima v knjigi kar lepo število besed (velje = takoj; dej = daj; stolica = stol; mrvo = malo, nekaj; drake = prepri; bank = stojnica; žida = svila; kane = kapljica; pitka = kokoš; mšken = mškena; majhen itd.), ki bi skoraj zahteval razlage, vsaj takrat, ko niso iz konteksta razumljive. Po vsem tem pa še nekaj pomislkov. V dialektizmih bi skoraj moral za koral da, oziroma sprejeti bi moral vsaj še naslednje: vinograd — nograd, vinja, vigareta — cigaret (moški spol; tako govore Vipavci, v Brkih itd. Torej je to primorska oblika. Poleg te imajo pa še druge: Španjolci). Pri ostrigi bi se odločil za enotno obliko (oštrega 108, 198, oštrega 198), čeprav je možna in med Tržačani precej v uporabi oštreta; enako pri brentač, brentača (ž. spol) 91. Nekaj neenotnosti je še v pisanju geografskih imen (lombardske Alpe 245, severna Italija 106, Kalabrijski hribi 144) in Sveta Gora 196, ki se takoj na naslednji strani spremeni v Sveti gor.

Med napake gre vsekakor šteti: vozov 9, tritisoč 18

II. FESTIVAL PRIMORSKIH ŠTUDENTOV

S pesmijo po Primorski

Nadušen sprejem v Kopru — Prijetni vtisi naših študentov ob srečanju s Slovenci ob Jadranu — Pevski zbor se vedno bolj uveljavlja.

Po uspešni turneji v Trstu in Gorici, je pevski zbor primorskih študentov »Vinko Vodopivec« v okviru Drugega festivala primorskih študentov gostoval tudi v Kopru.

Studentje so že vnaprej veseli srečanja s svojimi rojaki. V nabito polni dvorani je šumelo, za kulisami pa so se fantje pripravljali, da bodo napolnili srca svojih poslušalcev s slovensko pesmijo. »Glejte, da boste lepo zapeli — tako, veste, kot takrat v Trstu in Gorici!« je opozorjal dirigent Anton Namut mlade fante, ki so že začeli stopati drug za drugim na oder.

Program je bil lep, izviren in zelo pisan, saj je obsegal okoli 20 pesmi z besedilom kar v več jezikih, slovenskem, hrvatskem, angleškem, latinskom, dalje pesmi z besedilom v narečju itd. Med skladbami Gallusa, pomembnega slovenskega skladatelja iz druge polovice 16. stoletja, Simonitija, Gotovoca, Birtiča, Venturinija, itd., ne smemo pozabiti tudi na več lepih skladb našega mladega komponista Alojza Srebotnjaka, ki so bile uvrščene v program. Alojz Srebotnjak sicer še študira na akademiji za glasbo, a se je že dobro uveljavil tudi v inozemstvu, kjer je v glasbenem življenju že precej znan.

Težko je reči, katera izmed pesmi je poslušalcem najbolj ugajala, kajti občinstvo je vseskozi navdušeno ploskalo, tako da študentje — pevci le zaradi utrujenosti niso mogli ponoviti več pesmi, kar so poslušalci v vztrajnim ploskanjem očividno želeti.

Pesmi, ki jih je zbor pel, niso bile lahke, vendar pa so na koncertih v Kopru in Piranu itd. pevci ponovno dokazali, da so dorasli velikim zahtevam in da so veliko in vztrajno vadili. Kakor so študentje dovršeno podajali in izvedli vse skladbe programa, tako so tudi poslušalci vseskozi sledili pesmim z občutkom.

»Lepo je bilo! so izpovedali Koprčani svoje priznanje, ko so odhajali vsak proti svojemu domu. Mladi fantje pa so se v nedeljo zjutraj po nekaj urah počitka že peljali proti Valdoltri. Pred bolnico za kostno tuberkulozo se je avtobus ustavil, kajti fantje so šli razveselit z lepo melodijo bolnika v bolnici. Kar na veliki terasi so zapeli. Stevilni bolniki so bili zelo gijnjeni in mnogim so stekle solze po licu... Srečali sta se bolezen in zdravje, pesem iz grl cvetoče mladost je šla naravnost v srca bolnikov, polna upanja in hrenjenja. Ubrana melodija je za trenutek pregnala žalost in gremkovo. Toda fantje so odpeli in se lepo poslovili, bolniki pa so s hvaležnimi očmi zrli za njimi... »Se pride, vaša pesem je našim bolnikom v veliko uteho!« se je odhajajočim fantom priporočil prijazni zdravnik. In spet si slišal: »Lepo je bilo!« Slavčki, kakor so jih že imenovali v naših časopisih, pa so odleteli! V Marezige, kjer so se krepko odrezali in od tam naprej v Piran. Bila je zelo prijetna vožnja ob obali, za vesele obraze in dobro voljo pa je skrbel naš Rudi Dujmovič.

Lep večer in nebo posejano z zvezdami. Skupina pevcev je pohitala na rob obale, tja, kjer se vidi Trst. Doigo so stali in nepremično zrli proti morju luči na nasprotni strani. Vse je bilo tiho, le Stane se je oglasil: »Glejte, tam je naše srce, naš Trst, tam smo peli...« A fantje so bili le tihi. Stane je videl, da jim je težko...

Pozna ura je že bila, ko je avtobus z veliko brzino spet drvel proti Ljubljani. Fantje so bili zelo utrujeni od velikega dela in na sedežih so kimali z glavami, takoj da je marsikdo poskusil ob steni vozila, če ima trpežno butico!

Kaj naj vam še lepega povem o naših primorskih študentih pevcih? Veliko bi vam lahko povedal, za celo knjigo. Toda najprej to: študentje so bili gijnjeni nad toplim sprejemom in so rekli, da bo še prišli pet slovenskemu ljud-

stvu v Kopru in Slovenski Istri. Obenem so pa hvaležni za lepo postrežbo v Kopru, Valdoltri in Marezigh. Malo so pa hudi nad slabo organizacijo v Piranu. Tam bi gledje na objubo in dogovor z upravo kinodvorane moral odgovati filmsko predstavo za to večer. Tudi nekaj drugih stvari ni šlo gladko in je študentje motilo, pa so bili malo razočarani, gotovo bodo v prihodnje merodajni faktorji tudi v Piranu pokazali več pozornosti do prizadevanja naših študentov.

Prav gotovo danes ne berete prvič o pevskem zboru primorskih študentov, saj je že zelo popularen in znan. Dela že tri leta, njegove pesmi sta že večkrat snemala Radio Koper in Ljubljana in tudi ob gostovanju v Gorici in Trstu. Zbor je gostoval v večjih centrih Slovenske Istre že pred nekaj leti, lani pa po Primorski. Pred kratkim je pevski zbor gostoval v Gorici in Trstu, spetoma pa še v Kanalu in Sežani. Poudariti pa moramo, da je pevski zbor gostoval že skoraj v vseh večjih centrih Primorske. Je pa poleg akademskoga pevskega zbora edini študentski pevski zbor v Sloveniji.

Fantje morajo veliko vaditi in premagovati neverjetne težave. Požrtvovalnost in vztrajnost pa jih držita. Tudi pri borbi za finančna

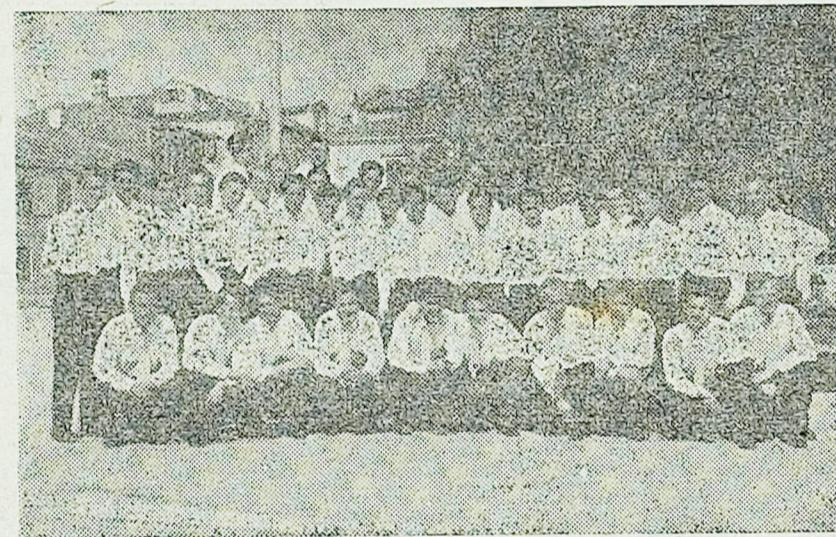
sredstva za turnejo, kjer so se s prošnjami obrnili za pomoč na razna primorska podjetja, so bili ob nerazumevanju, ki so ga pokazali ponekod, zelo razočarani. Razen nekaj podjetij, pa so prisločile na pomoč tudi republike ustanove; le tako je mogel primorski akademski zbor zapeti v Trstu in Gorici. Na tem mestu izražamo vsem, ki so pri tem prispevali karkoli, veliko hvaležnost in zahvalo.

»Najbolj srečni smo, kadar pojemo primorskemu ljudstvu, takrat pozabimo na vse težave in razočaranja!« pravijo študentje pevci. Ko so bili v Gorici in Trstu, pa so se počutili kakor doma. V imenu zboru je izrazil tamkajšnjemu ljudstvu njegove občutke požrtvovalni sodelavec zbora in njegov napovedovalec Tomaž Pavšič, Gorčič ter Trčičani pa so bili tako navdušeni in ganjeni, da so se fantje od njih zelo težko poslovili.

»Mi smo zelo skromni« pravi dirigent zboru tov. Anton Nanut, ki uživa kot dirigent že precej priznanja in ugleda. »Nič drugoga ne zahtevamo kot to, da bi ljudje razumeli naša prizadevanja in trud. Nam ni za finančne koristi. Pripravljeni smo še veliko žrtvovati. Veseli pa smo takrat, kadar imamo pred seboj številno občinstvo, ki z občutki spremila naše pesmi!«

Da, res je. Pevski zbor se vedno bolj uveljavlja in vse kaže, da si bo kmalu odpril vrata tudi za turneje v tuje sosednje dežele in še naprej.

Albin Humer

Pevski zbor primorskih študentov »Vinko Vodopivec«

Dve prireditvi Primorskih študentov v Kopru

Literarno glasbeni večer in koncert pevskega zbora

V okviru II. festivala primorskih študentov je priredil Klub koprskih in sežanskih študentov pretekli petek večer v dvorani Glasbene šole v Kopru glasbeni in literarni večer. To je bil obenem začetek festivala, ki ga je pozdravil v imenu Sveta Zvezde Svobod in prosvetnih društev koprskega okraja predsednik Sveta tov. Srečko Vilhar in želel študentom veliko uspeha.

Glasbeni del programa so izvajali pevki Jerica Ferluga in Marija Bitenc ter pianist Marjan Fajdiga, ki se ni predstavil samo kot veden spremjevalec, ampak tudi kot solist in skladatelj.

Literarno udejstvovanje naših študentov pa so prikazali pesniki Humbert Pribac, Boris Juh in Lojze Kante, ter Tanja Drmec, ki je prečitala svoj prozni sestavek.

Med poslušalci so prevladovali dijaki gimnazije in učiteljišča. Svoje starejše tovarise so prisrečno pozdravili in jim želeli še uspešnejše nadaljnje gostovanje.

★

V soboto 12. maja je v Kopru gostoval zbor primorskih študentov. Ta lepi večer je pokazal, da še vedno tli v našem ljudstvu ljubezen do zborovske glasbe. Pod odličnim vodstvom dirigenta Antona Nanuta je zbor pokazal, da je daleč prerasel amaterske zbole.

Homogenost, zlistost zboru in odlična intonacija je prišla do izraza zlasti v prvem delu programa, ki je bil zelo zahteven. Gallusovi skladbi »Ecce quomodo moritur« in »Quam pulchra es, amica mea« sta bili podani brezhibno. Dirigent Anton Nanut je pokazal v svoji interpretaciji, da mu polifona glasba ne dela nobenih težav in da mojstrsko obvlada dirigentsko tehniko.

Zelo lepo sta zazveneli skladbi Alojzija Srebotnjaka »Boris« in »70.000«. V drugem delu programa je zbor odpel vrsto pesmi različnih narodov. Slišali smo najprej dve črnski duhovni pesmi »Deep River« in »Swing Lew Sweet Chariot« v prireditvi Alojza Srebotnjaka. Drugo pesem je moral zbor na zahtevo navdušenega občinstva ponoviti. Nato so sledile tri furlanske: »Stellutis alpinis«, »Ciampanis de Sabadi sere« in »La Montana«.

Tri beneške narodne — »Travca mi raste«, »Kaj se je zgodilo ljubca moja« in »Štirje fantje jo špilajo« so zastopale naše zamejske brate. Sledili sta še moravska narodna »Ne tukej« in ruska narodna »Ej uhnem«.

Kot zaključni točki je zbor zapel še narodne »Nocoj pa, oh noce« in I. pl. Zajca »U boju«.

Mlade izvajalce in dirigenta je publiku nagradila z navdušenim odobravanjem.

Pismo kulturnemu uredniku Slov. Jadrana

Ob gostovanju primorskih študentov

Močno smo se razveselili, ko smo zvedeli, da nas bodo obiskali naši študenti, ki študirajo v Ljubljani. Posebno smo se tega razveselili tisti, ki smo jih že lansko leto poslušali na njihovem koncertu, saj so imeli tedaj zelo lep in dober program. Pred kratkim smo torej imeli spet dve njihovi prireditvi v Kopru, sedaj pa nastopajo z istim programom še v nekaterih drugih naših krajin.

Pretekli petek smo bili priča literarno-glasbenem večeru primorskih študentov, naslednji dan, v soboto, pa smo imeli v dvorani koprskega gledališča koncert njihovega pevskega zbora. Za obe prireditvi je bilo veliko zanimanje, gledališče je bilo polno, dvorana Glasbene šole pa je bila celo pretesna, da bi sprejela vse, ki so želeli poslušati literarno-glasbeni program. Občinstvo je na obeh prireditvah dokazalo, da s simpatijami vrednoti prizadevanja in napore primorskih študentov za dvig kulture, zato tudi ni štedilo s priznanjem.

Zal pa so se tako po literarnem večeru kakor po koncertu čule med občinstvom tudi kritične pripombe, za katere sodim, da bo prav, če bodo zapisane in če jih naši študenti kot dobrohotne upoštevajo pri svojem nadaljnjem prostovoljnem kulturno-prosvetnem delu.

Vzemiimo literarno-glasbeni večer! Omejil bi se na literarni del večera, na katerem so naši mladi pesniki in pisatelji brali svoja dela. Ne da bi se globje spuščal v samo podajanje (čeprav bi bilo glede tega marsikaj pripomniti), bi bilo potrebno mladim avtorjem povedati predvsem to, da smo v vsebinskem pogledu od njih — prav zato, ker so mladi! — pričakovali več svežine, mladostnega poleta in zlasti več življenja. Nekateri med njimi so namreč v svojih predvajanih delih temu nasprotno izpovedali nerazumljiv pesimizem in brezglednost. Ti dve reči pa res nista tipični za našega mladega človeka! Naši mladi generaciji namreč današnja družba v primeri s staro s svojim odnosom in materialno podporo omogoča povsem drugačne, neprimerno boljše pogoje za študij, vse lepo življensko perspektivo, kakor pa so jo imeli njihovi predhodniki, študentje v stari družbi. V mnogih razgovorih med občinstvom je bila izrečena prav ta misel, saj je naravnost nerazumljivo, kako sprosto more današnji mladi človek v svobodni, socialistični domovini izpovedati takšno brezglednost in črnoglednost, ki meji že na obup in zanikanje zakonitosti razvoja naših družb, kakor je to na primer izzvenelo iz pesmi Lojzeta Kanteta »Življenje je žalostna pesem«. Človek je po njegovem (škoda, da nimam pri rokah besedil vseh predvajanih del!) stvar, za katero se nihče ne zmeni, je prepričen samemu sebi, kakor kamen ob cestnem jarku... Tudi nekatera druga dela so na prireditvi zastonila podoben, mučen vtis.

Sedaj pa še nekaj pripombe h koncertu pevskega zборa Kluba primorskih študentov. Oni so z istim programom pred nastopom v Kopru gostovali tudi v Trstu in Gorici, sedaj pa gostujejo po ostali Istri.

Pevski zbor je v zadnjem letu kvilibno res lepo napredoval in se gleda tega, toda samo gleda tega, povsem strinjam z oceno v literarni oddaji Radia Koper dne 15. t. m. Precej pa nas je bilo na samem

koncertu v medsebojnih razgovorih edinih v tem, da program ni bil najbolj posrečeno izbran, niti za gostovanje v Trstu in Gorici, niti za predvajanje po Istri. Zakaj ne?

Prvič je vprašanje, v koliko velja sicer klasična dela Gallusa kar naprej uvrščati v naše javne programe, ko bi bilo to razumljivo, recimo, ob kakih pomembnih Gallusovih obletnicah ali pa ob podajanju kakega zgodovinskega prereza v glasbenem razvoju na Slovenskem. Ni pa razumljivo, čemu je treba iskati v naših glasbenih zakladnicah dela s strogo religiozno vsebino, ta dela vseposod izvajati (tudi tam, kjer bi glede na kulturni nivo dela občinstva jemali to glasbo samo in zgolj kot religiozno!), ko res ni prav nobene zadrege za mnogo sodobnejši slovenski glasbeni program. Tudi kar se tiče neopornistične reprezentance slovenskega pevskega zborova pri italijanskem delu občinstva v Trstu in Gorici, sem mnenja, da bi pevski zbor primorskih študentov tamkaj preko meje lahko dosti bolj verno predstavljal današnjo slovensko univerzitetno generacijo, seveda z ustreznostim in za usmerjenost te generacije bolj tipičnim programom. K temu lahko predstavljamo tudi razumljivo občino želenja slovenskega dela občinstva na koncertu v Trstu in Gorici, saj je to prebijalstvo naravnost žechno naše domače narodne, borbene in umetne slovenske pesmi. Prepričan sem, da bi našim ljudem ostanek (pa tudi ljudem po Istri, ki jim je bila slovenska pesem dolga leta prepovedana!) dokaj bolj ustregli z domaćim glasbenim sporedom — namesto predvajane »glasbe raznih narodov«, domač glasbeni spored bi jih vse bolj navdušil kot pa spored, ki je bil na omenjenem koncertu intoniran s cerkveno vsebino!

Ne gre torej samo za dovršenost izvajanja, gre torej predvsem za vsebino! Poskusite, primorski študentje, pri svojem nadaljnjem požrtvovalnem kulturno-prosvetnem delu upoštevati te pripombe, pa boste videli, kako se boste s tem približali svojemu ljudstvu in kako vas bo še potem hvaleno sprejelo istrsko in primorsko občinstvo! Poslušalec

MLADI PRIMORCI NA AKADEMIJI UPODABLJAJOČI UMETNOSTI V LJUBLJANI

Od primorskih študentov, ki študiramo v Ljubljani, se jih je šest odločilo za študij na AUU. Čeprav zahteva ta študij mnogo časa in napora in ne na zadnjem mestu večjih finančnih sredstev, saj si mora študent sam kupovati drag študijski material, se ti mladi ljudje vsako jutro napotijo v ateljeje, kjer s paleto ali dletom v roki prežive večino dneva v iskanju lepih umetnosti.

Prišli so z Gorškega, iz Ajdovščine in Kopra. Pet slikarjev, en kipar. Milivoj Dominko, ki študira že četrto leto slikarstvo, Silvo Komel (2. l. sl.), Ivo Lenščak (2. letnik sl.), Danilo Ježič (2. let. sl.), Janez Lenassi, ki je že diplomiiral kiparstvo in se sedaj specializira pri prof. Kalinu ter Zvest Apollonio, ki je prvo leto na Akademiji. To število nam priča, da Primorska, ki je dala Sloveniji že več priznanih umetnikov, tudi sedaj ne zaostaja. In prav je tako, zakaj ko se bodo ti izolani ljudje vrnili domov, bodo znali ceniti pravo umetnost in jo ločiti od klica in dilektantskih proizvodov, ki pri nas pogosto, prepogosto zadovolijo že tako majhno povpraševanje kupcev in včasih zaidejo celo na razstave, čeprav tja ne spadajo. Prav je tudi, da te študente, ki se trudijo, da bi osvojili čisto umetnost, spoznamo in jim pomagamo. Oni nam bodo dali kvalitetna umetniška dela in kot bodoči profesorji risanja učili našo mladino pravilno vrednotiti umetnost.

Dobro bi bilo, če bi v okviru študentskega festivala odprli tudi razstavo njihovih del. Ta misel se je sicer porodila prepozno, vendar upajmo, da se bo prihodnjih uresničila.

CY

Glavni higienik v naši družini je bil in bo žena

(Razprava na posvetovanju o prehrani)

Od vseh živil sta mleko in meso najbolj podvržena kvaru. Podvrženega sta kvaru mikrobenega sveta, to je tistega sveta, ki ga ponavadi imenujemo bakterije in bacili. Našemu ljudstvu so precej dobro znane bakterije, ki povzročajo različne bolezni, toda manj znano, da mikrobeni svet obdaja vso našo zemljo in vse predmeje kjerkoli smo. Na njih iščejo svojo hrano in se posebno radi usedejo tam, kjer so beljakovine, ki so potrebne za njihovo preosnovo, in to sta predvsem mleko in meso. Mikrobi pridejo s prvim curkom v golido in mleko, v meso pa takrat, ko mesar z nesterilnim nožem (nerazkušenim) zabode v živalsko telo. Ti mikrobi spremeljajo potem vso proizvodnjo, dokler ne pridejo na mizo potrošnika. Teh mikrobov ni mogoče več odstraniti s kakšnim precejanjem niti z brisanjem mesa. Mogoče jih je odstraniti samo z zelo visoko temperaturo pod pritiskom. Taka visoka temperatura pa pokvari tudi beljakovine, se pravi meso. Sami imate izkušnje in veste, da golaževa konzerva pogostokrat ni posebno okusna in ima okus po prežganim mesu. V konzervo so se naselili mikrobi, ki razkrajujo meso. V teku njihove preosnove nastanejo produkti, ki so za človeka zelo škodljivi. Povzročajo različne motnje, od lahkih katarjev pa vse do težkih prebavnih motenj ali

tudi do smrti. Zdravnik v bolnišnicah in epidemiologi bi nam lahko postregli z obsežnimi statistikami.

Največji reveži pa so naši dojenčki in otroci v poletnih mesecih. Takrat bakterij v mleku kar mrzli. Organizem otroka pa je seveda mnogo bolj dovzet na razne motnje kakor pa telo odraslega človeka.

Mnogokrat se tudi varamo, da se mleko razkuži s pasterizacijo. V naprednih deželah jo smatrajo za nujno zlo. Pasterizacija služi predvsem temu, da se uničijo tuberkulozne klice, ne uničijo pa s tem klice, ki prihajajo iz zraka, in ki imajo v sebi snovi, ki so zelo odporne.

Ker mikrobenega sveta ne vidimo, je težko dopovedati ljudem, ki imajo opravka z mlečno ali mesno proizvodnjo. Vemo pa, da se proti mikrom lahko borimo in da je človek glavni nosilec higiene. Navada pa je pri nas, da kadar govorimo o higieni, hkrati prav radi vpijemo tudi o potrebi po novih investicijah in novih lokalih.

Ko je bila preteklo leto naša de-

Drobni nasveti

Ce delamo vlečeno teste, radi uporabljamo preveč jaje. Ce teste namečemo, je vsako jajce nepotrebno. Pri trganju teste ne kramposamo, marveč robote odrežemo in znova pregnetemo.

Pri stepanju beljakov lahko pomnozimo količino snega, če na vsak beljak damo žlico vode. Sneg pa bo hitreje trd, če dodamo nekaj soli, kapljico limoninove soka ali proti koncu stepanja sladkor.

Drobnjak je zelo bogat na vitaminih, zato ga dodajamo čimveč juham, mesnim omakam, raznim namazom itd. Naravnomo ga po stebelcih in tenko zrežemo. Dodajamo ga kot zelen petršil tik pred serviranjem.

Por je tudi zelo bogat na vitaminih, zato ga uporabljamo čimveč. Belo stebelce lahko nadomestim čebulo.

Sodobna kuhinja uporablja prav malo prežganja. Razmehano prežganje naj vre pol ure, da je laže prejavljivo.

Veliko vitamina C ima zelen petršil. Zato ne sme predolgo stati sekosljan, ker po 15 minutah že izgubi na vrednosti. Prav tako ga ne kuhamo, ampak dodajamo jedem surovega.

Dobro sredstvo za pomladitev las je rumenjak. Dobro ga uitiramo v lašišče in čez nekaj časa splahnemo z mlačno vodo. Splahujemo tako dolgo, da je voda čista.

Ce bi rade spravile lase na hitro v red, potem poskušajte s soljo. Lašišče si dobro zmasirajte z drobno kuhinjsko soljo in potem temeljito skrtačite, najprej z grobo, potem pa z bolj mehko kritaco. Lasje bodo lepi in svetli, kot bi si jih oprali.

legacija v Angliji, si je želela ogledati tudi klavnice, ki jih pa niso hoteli pokazati zato, ker te klavnice niso urejene. Zato pa je osebna higiena na višku. Za Anglijo pravijo, da je vsak pometač sihernega dne sveže obrat. Pa poglejte, kako je to pri nas.

Ce je higiena taka, potem se ne čudimo, v kakšnih delovnih oblekah delajo naši mešarji, ki dostikrat zmigujejo z rameni, češ kaj dosti se pri našem opravilu ne da pomagati. Ko smo delali poizkusna izkošenih živalih, so nam ti poizkusi pokazali porazno sliko. Toda to še ni vse. To meso se iz klavnice prevaja z nehigieničnimi kamionimi po mestih in vseh. V Ljubljani imamo, kolikor vem, en hladilni kamion in še ta je namenjen za meso, ki gre v izvoz. Mesu pride natot v mesnice, za katere veste v kakšnem stanju so. V poletnih mesecih se spreletavajo muhe, tako da imajo mikrobi poskrbljeno tudi za zračni promet in da jim ni treba hoditi iz kraja v kraj. Pogosto tudi ista roka, ki je štela denar, na katere se nabira vsa umazanja, reže tudi meso ...

Poglejmo pa si še naše podeželske trgovine, kjer se na eni mizi prodaja meso, mesni izdelki, sir, prodaja pa se tudi petrolej, dostikrat pa tudi škodljive svari, kot so svinčeni arzenat in podobno.

Tovarišica Marentičeva pravi v svojem referatu, da je vzgoja v ožje Janez in, česar se Janezek doma bratih nujna. Mislim, da je to že prekasno. Fant, ki stopi v obrat, je ni naučil, tega ne bo znal tudi kot Janez. Zato bi me zanimalo, koliko je takih družin, iz katerih prihajajo vajenci v mesarsko obrat, kjer mati uči otroke že od ranega dečinstva, da si pred vsako jedjo umijejo roke, da si jih umijejo po uporabi stranička in da se že v predšolski dobi navadijo, da se slehernega dne umijejo in da jih ni potreba kasneje siliti k temu. Mislim, da je takih družin zelo malo. S tako vzgojo je treba začeti že v najnežnejši dobi, tako da pride otrokom higieno v mesu in kri.

Za vajence, ki vstopajo v učenje, imajo v nekaterih državah uveden tako imenovan inteligenčni test, s katerim preizkušajo inteligenco posameznih ljudi, ki vstopajo v industrijo. Pri nas imamo Institut za higienско delo in mislim, da bi bil ta institut poklican, da bi se zanimal za higieno stanja teh ljudi in za njihov smisel za higieno zlasti kadar ti ljudje stojajo v maledarsko ali mesno industrijo.

Te misli sem zahalač hotel posvetati pred vami, ker sem prepričan, da glavni higienik v naši družini je bil, je in ostane žena.

Po »Sodobnem gospodinjstvu«

NAŠI VZGOJNI PROBLEMI Nekaj misli ob reformi obveznega šolstva

(Nadaljevanje in konec)

Da bi izboljšali raven učnih uspehov, bo potrebno naše šole bolje opremiti s sodobnimi učili, zlasti z dia- in kino-projektorji. Pri tem bi lahko precej pripomogli naši delovni kolektivi, če bi ob raznih priložnostih del svojih sredstev prispevali šolam.

Učni uspehi bi se nedvomno dvignili, če bi imeli učenci na razpo-

Dve poletni svilni obleki z lepim ovratnim izrezom in posebnim ovratnikom

vsega pedagoškega kadra mnogo prizadevnosti in znanja, čemur bo učiteljstvo kos le s poglobljenim delom. Prav tako bi morali biti dnevno na tekočem z vsem družbenim dogajanjem pri nas in v svetu ter spremljati pedagoško prakso. To nam bo mogoče, če bomo lahko dnevno najmanj eno uro študirali in se osvobodili vseh materialnih skrbiv. Upoštevati moramo še to, da je v učiteljskem poklicu velika večina žena, ki morajo poleg dela v šoli in izven nje skrbeti za dom in otroke, zato ni nič čudnega, če delo nekje tripi, v šoli ali pa doma. Feminizacijo učiteljskega poklica pa bomo težko rešili z današnjim sistemom nagrajevanja in je to problem, ki ga bo tudi morala reševati šolska reforma.

In končno, občutek osamljenosti učiteljstva v odročnih krajih bi rešili tudi s tem, da bi vsaj enkrat na leto, zanje priredili kulturne predstave v glavnih središčih. Sveti za prosветo in kulturo občin bodo morali mislit tudi na lastna prevozna sredstva (avtobuse), ki bi jih lahko koristile šole in učiteljsvo za izlete in ekskurzije.

Nakazal sem nekaj misli, ki so se porodile ob študiju eleborata in ob praktičnem pedagoškem delu.

RIŽEVA STRNJENKA S SADJEM

(za 5 oseb)

1 liter mleka, sol, 25 dkg riža, 5 žlic sladkorja, malo poljubnega vloženega sadja ali nekaj kuhanih jabolk.

V vrelo mleko zakuhamo riž, osolimo in skuhamo do mehkega. Kuhanemu rižu primešamo sladkor. Se vroči stresemo v mokro obliko za šarkelj in pestimo na hladnem, da se dobro strdi. Ohlajen riž stresemo na krožnik in ga obložimo z vloženim sadjem ali kuhanimi jabolčnimi krhlji.

KROMPIRJEV NARASTEREK

(za 5 oseb)

2 kg krompirja, 5 žlic naribnega sira, 10 dkg slanine, sol, tri četrt litra mleka, 3 jajca.

Kuhan krompir olupimo, zrežemo na rezine, posolimo, mu primešamo sir in na majhne kocke zrezano slanino. Vse skupaj stresemo v dobro namazano kozlico. Med mleko razvrkljamajo jajca, polijemo po krompirju in vse skupaj svetlorumen prepečemo.

let in se nikakor ni hotela sprijazniti z mojo mislijo. Odvrnil sem ji, da se ne bi rad spuščal v podrobnosti, ker da je moje znanje angleščine dokaj pomankljivo in da imam tudis slabo izrek; vendar pa da vem, da se nam iz razlogov, ki jih sicer še ne poznam, obeta prav slabo leto ter da me prizor z bogataškimi veseljaki, ki se na hrbtu plazijo pod napeto vrvjo ali pod leseno palico, ne more prav nič prepričati o napsotnem. Pustila sva torej vprašanje odprtlo.

Ta knjiga je bila prikrat natisnjena leta 1929, ko je prišlo na tržišča do poloma. Scott Fitzgerald je zdaj mrtvev, Tom Wolfe je mrtvev, Jim Joyce (ta drugi tovariš, ki je popolnoma različen od tistega, kakor ga opisujejo razni biografi, in ki me je nekoč v pjanosti vprašal, ali se mi ne zdi, da so njegove knjige nekoliko preveč provincialne) je mrtvev; John Bishop je mrtvev, Max Perkins prav tako. Tudi cela vrsta oseb, ki bi morale biti mrtve, so zares mrtve: ljudje, obešeni z glavo navzdol, pa primer v Milanu, drugi pa dobro ali slabo odpolzani na drugi svet v superbombardiranih nemških mestih. Precej je mrtvih tudi takih brez imen, ki pa so povečini prav radi živelii na tem svetu.

Naslov te knjige je »Slovo od orožja« in razen razdobja treh let, odkar je bila napisana, je bila nekje skoraj ves čas takšna ali drugačna vojna. Tu in tam se vselej našel celo nekdo, ki je spraševal, zakaj je ta človek tako prevzet in ves obseden z vojno; zdaj, od leta 1933 dalje, pa je menda vsakomur jasno, zakaj se mora pisatelj nenehno zanemati za nasiški, zločinski in umazani pojavi, kakršen je vojna. Ker sem se bil udeležil mnogih vojn, sem prepričan, da imam glede tega pomislike, vendar upam, da imam mnogo pomislekov. Toda umerjeno prepričanje pisatelja te knjige je, da vojne bojujejo najbolj vrli ljudje, kar jih je sploh na tem svetu, ali, recimo, samo ljudje, kajti kolikor bolj se približujemo krajem, v katerih potekajo boji, toliko bolj vrli so ljudje, ki jih srečujemo; vojne pa snujejo, povzročajo in začenjajo do-

Spomlačanski kostum iz črtastega žameta z ozkim krilom in široko jopo

ERNEST HEMINGWAY:
Slovo od orožja
POSLOVENIL RADO BORDON

U V O D

Posvečeno G. A. Pfeifer.

To knjigo sem pisal v Parizu, v Franciji; v Key Westu, v Floridi; v Piggottu, v Arkansusu; v Kansas Cityju, v Missouriju; v Sheridanu, v Wyomingu; prvo zasnovano knjige sem dokončal v Big Hornu, v Wyomingu. Začel sem jo bil pisati v prvih zimskih mesecih leta 1928 in prvi osnutek sem dovršil v septembру istega leta. Znova sem jo napisal jeseni in pozimi leta 1928 v Key Westu, v končni obliki pa sem jo zaključil v Parizu spomladji 1930.

Medtem ko sem pisal prvi osnutek, se je v Kansas Cityju rodil moj drugi sin Patrick, in sicer s pomočjo cesarskega rez; ko pa sem knjigo pisal vnovič, je moj oče umrl kot samomorilec v Ok Parku, v Illinoisu. Ko sem knjigo dokončal, mi ni bilo še niti trideset let, in tisti dan, ko je zagledala luč sveta, je bil polom na borzi. Vselej sem mislil, da bo moj oče lahko dočakal ta dogodek; toda nemara se mu je mudilo. Nočem izrekati sodbe, kajti svojega očeta sem imel zelo rad.

Spominjam se vsega, kar se je bilo dogodilo, krajev, v katerih smo prebivali, ter lepih in grdin trentukov v tistem letu. Toda predvsem se spominjam,

da sem živel s svojo knjigo in da sem si vsak dan zamišljal, kaj se mora dogoditi v njej. Ko sem si zamišljal dejelo in ljudi in dogodke v njej, sem bil srečnejši kot kdaj koli. Vsak dan sem bral knjigo vse od začetka do točke, kjer sem bil nelhal pisati, in vsak dan sem se ustavil, ko je bilo vse še dobro in sem vedel, kaj se bo zatem še zgodilo.

Dejstvo, da je knjiga tragična, me ni delalo nesrečnega, kajti prepričan sem bil, da je življenje tragedija, in sem vedel, da ima lahko samo en konec. Toda zavest, da sem si zmožen nekaj zamisliti, da lahko v zadostni meri ustvarjam resničnost, da sem kar zadovoljen, ko prebiram, kar sem bil napisal, in da sem to doživljal vsak dan, ko sem pisal, me je navdajalo z veseljem, ki je presegalo vse, kar sem bil doživel kdaj poprej. Kaj drugega pa mi ni bilo.

Pred tem sem bil že izdal roman. Ko pa sem ga začel, nisem vedel, kako je treba roman pisati, in tako sem ga pisal s preveliko naglico in vsak dan vse dolej, da sem bil docela izčrpan. Prva zasnova je bila zato dokaj šibka. Napisal sem jo bil v šestih tednih in sem jo moral potem vso napisati znova. Toda ko sem je vnovič pisal, sem se marsičesa naučil.

Tisto zimo, ko smo v Sun Valleyu, v Idahu, začenjali novo leto, in sicer s šampanjem, ki so ga bili plačali drugi, in sredi ljudi, ki so igrali, prav zarres, nekakšno igro, v kateri se je moral igralec splaziti pod nizko napeto vrvjo ali pod leseno palico, ne da bi se cesar koli dotaknil s prepolnim trebuhom, z nosom, z ramenami tirolskih sukničev ali sploh s kakršno koli izboklino svojega telesa, tisti večer sem v nekem kotu pil šampanjec našega gostitelja skupaj z Miss Ingrid Bergmanovo.

Dejal sem jih: »Drago dekle, to bo najslabše leto, kar smo jih kdaj doživeli.« (Druge privedete sem izpustil.)

Miss Bergmanova me je vprašala, zakaj naj bi bilo to leto tako slabo. Preživelala je bila toliko lepih

Letošnja proizvodnja pletenin je že prodana

Tovarna pletenin v Sežani bo letos izdelala za nad 150 milijonov dinarjev puloverjev, majic, otroških volnenih garnitur itd. V glavnem bodo svoje izdelke poslali v Sovjetsko zvezo, ki se je na osnovi lanskotletnih dobav prepričala o dobi kvaliteti izdelkov te tovarne in je zato letos sklenila za okrog 120 milijonov dinarjev pogodb. Prvotno so nameravali izdelati letos 17 ton povrhnih pletenin, ker pa novi zvezni odlok o prepovedi nočnega dela žensk v industriji in gradbeništvu ne dovoljuje, da bi tovarna delala v treh izmenah, se bo predvidena proizvodnja verjetno zmanjšala za približno 20 odstotkov. Zato je vodstvo tovarne začelo razmišljati o reorganizaciji dela. Uspisobilo bo šest starih, sedaj neuporabnih pletilnih strojev in jih dalo v dnevnim pogon. Na ta način bo lahko nekaj delavk, ki so doslej delale ponoči, opravilo svoje delo v dnevnih izmenah. V podjetju pa menijo, da bodo klub zmanjšanjem zaposlene delovne sile in ukinitvi

PIVKA

Predsedniki svetov občinskega ljudskega odbora so te dni razpravljali o razdelitvi letošnjega občinskega dohodka, ki bo predvidoma znašal okrog 51 milijonov 800 tisoč dinarjev. Sklenili so predlagati občinskemu ljudskemu odboru, ki bo zasedal 30. maja, da bi odobril za potrebe proslete in šolstva 11 milijonov, za zdravstvo in socialno skrbstvo 14 milijonov, za družbeno upravo pa 11 milijonov dinarjev. Razen tega bodo predlagali, da bi za dotacije družbenim organizacijam, zavodom s samostojnim finančiranjem in za potrebe kmetijstva dodelili iz občinskih dohodkov 15 milijonov dinarjev.

*

Na zadnji seji občinskega ljudskega odbora so odborniki razpravljali o poročilih sveta za splošne zadeve, sveta za telesno vzgojo in sodnika za prekrške. Ker je bilo iz poročila sveta za splošne zadeve razvidno, da je slaba preventivna organizacija požarnovarnostne službe in da je dokaj nezadovoljivo stanje električne napeljave, so odborniki imenovali komisijo, ki bo podrobno proučila to vprašanje.

Ob zaključku seje je občinski ljudski odbor dal garancijsko izjavo za najtej kredita KZ Pivka in KZ Dol. Košana v skupnem znesku 4 milijone 269 tisoč dinarjev.

*

V soboto je gostovalo v Postojni zagrebško Hrvatsko narodno pozorište. Uprizorili so komedijo Gena Senečića »Logaritmi in ljubezen«. Predstavi, ki je žela vse priznanje, predvsem postojanske medine, je prisostvoval tudi avtor.

nočnega dela tudi letos dosegli predvideni plan, in to predvsem s povečanjem delovne storilnosti.

S trojni park tovarne ni zadovoljiv. Okrog 50 odstotkov strojev, ki so jih dobili že v izrabljjenem stiku iz najrazličnejših krajev, je že amortiziran. Vendar pa si delovni kolektiv vztrajno prizadeva, da bi bili izdelki čim kvalitetnejši. Dokaz temu je, da lani ni tovarna dobila nobene pritožbe glede kakovosti, nasprotno, še celo več počival od domačih in tujih potrošnikov. V želji, da bi prej ko mogoče modernizirali delovne prostore, so že začeli izdelovati plan rekonstrukcije podjetja, ki vključuje nabavo novih strojev, preureditev poslovnih in obratnih prostorov, gradnjo skladnišča, garderobo in kopalnice za delavke.

Zaenkrat pa se bori tovarna s težavami, ki jih ima pri nakupu surovin in pletilnih igel. Zaradi pomikanja le-teh so morali lani ustaviti delo na šestih, v prvih letosnjih mesecih pa začasno na štirih pletilnih strojih.

Tovarna pletenin v Sežani je edina tovrstna v našem okraju in v glavnem zaposluje žensko delovno silo.

b

POSTOJNA

V nedeljo je obiskalo Postojnsko jamo 1.500 članov Počitniške zveze. Ob tej priložnosti sta zbor harmonikašev iz Hrvatske in 100 članski pevski zbor Srednje tehnične šole iz Ljubljane priredila v koncertni dvorani Janeža Krašja kulturno-umetniški program.

Po obisku jame so si ogledali tudi Notranjski muzej.

Popoldne pa so pionirji iz Ježice in Ljubljane (odred Bežigrad) priredili v postojnskem kulturnem domu nastop harmonikarjev, tamburašev in folkloristov. Za prireditve je vladalo v Postojni veliko zanimanje in mladi izvajalci so želi polno priznanje občinstva.

Stina

R A Z P I S

za novi tečaj Politične šole pri CK ZKS,
od 1. septembra 1956 do 31. januarja 1957

Tečaj je namenjen predvsem delavcem in delavkam v industriji in kmetijstvu, ki se že aktivno uveljavili v organih delavskega sveta in družbenega upravljanja, v organih oblasti, sindikatih, društvh itd., in jim je zato nujno potrebno širše znanje iz politične ekonomije in znanstvenega socializma.

Prijave z osebnimi podatki, s podatki o dokončanih šolah in tečajih, o stažu in funkcijah v političnih organizacijah, o osnovnem poklicu, zaposlitvi in višini mesečnih prejemkov pošljite do 25. junija 1956 na upravo Politične šole pri CK ZKS, Ljubljana, Parmova 37/II. trakt, telefon 23-981, int. 206 — hkrati pa tudi na svoj občinski komitet ZKS. Šola ima internat. Podrobnejše informacije dobite na upravi šole oziroma na občinskem ali okrajnem komiteju ZKS svojega področja.

in potem smo gledali cesto, ki je bila gola in bela in posuta z listjem.

Ravnica je bila polna plodov; na njej je bilo mnogo sadovnjakov, hribi onstran ravnice pa so bili rijavi in goli. V hribih so se bili boji in ponoči smo lahko videli poblikovanje topovskega ognja; v mraku je bilo podobno poletnim bliskom, toda noči so bile hladne in ni bilo čutiti, da se bliže neurje.

V mraku smo včasih slišali, kako čete korakajo pod oknom in kako motorni traktorji vlečejo topove. Ponoči je bil velik promet; po cestah je bilo polno mul, ki so na obeh straneh sedla bile otvorjene z zaboji z municijo, bilo je polno velikih sivih kamionov, ki so prevažali ljudi, in drugih kamionov s tovorom, pokritim z debelim platonom, ki so se počasneje pomikali po cesti. Vmes so bili težki topovi, ki so jih podnevi vlekli traktorji; dolge topovske cevi so bile prekrte z zelenimi vejami, traktorje pa je pokrivalo vejevje z zelenim listjem vinske trte.

Proti severu smo lahko zrli na dolino in na kostanjev gozd, za njim pa smo tostran reke videli drug hrib. Borili smo se tudi za ta hrib, vendar brez uspeha; in jeseni, ko je prišlo deževje, je vse listje odpadlo s kostanjem in veje so bile čisto gole, debla pa vsa počrnela od dežja. Vinogradji so postali prav tako redki in goli in vsa pokrajina je bila razmočena, rjava in jesensko mrtvaška.

Nad reko je visela megla in nad hribom oblaki, kamioni so brizgali po cestah blato, vojaki v svojih plaščih pa so bili blatni in mokri; imeli so mokre puške, dve usnjeni torbici za municijo, ki sta jim viseli na sprednjem delu pasu, dve sivi usnjeni torbici, natrpani s svežnji tankih, dolgih nabojev kalibra 6,5 mm, pa sta jim štrleli izpod plašča, da so bili možje, ki so korakali po cesti, videti kot ženske v šestem mesecu nosečnosti.

Videli smo tudi majhne, sive avtomobile, ki so vozili z veliko hitrostjo; po navadi je poleg šoferja sedel oficir, na zadnjem sedežu pa več oficirjev. Ti avtomobili so brizgali blato še hujce kot kamioni; in če je eden izmed oficirjev, ki so sedeli v avtomobilu zadaj, bil zelo majhen in je sedel med dvema generaloma, če je bil tako majhen, da človek ni mogel videti njegovega obrazu, marveč samo ko-

PRVA VELIKA MATURA V IDRIJI

Letos bo imela idrijska gimnazija prve maturante po vojni. Osmošolci se pridružijo pripravljanju na zrelostni izpit, ki jim bo omogočil nadaljnji študij na visokih šolah in akademijah.

Ob koncu šolskega leta bodo priredili zaključno proslavo. Dramatska skupina višje gimnazije študira dramsko iz študentskega življenja »Senci v cvetju«, nižješolci pa pod vodstvom prof. Flandra pravljijo igro »Triglavsko roža«.

Razen dramske skupine deluje na gimnaziji tudi folklorna, ki bo med počitnicami gostovala po raznih krajev Primorske. Ob zaključku šolskega leta namestavajo idrijski gimnaziji prirediti razstavo, ki bo prikazala njihovo življenje in delo v šoli in v prostem času. V ta namen že zbira pripravljalni odbor za organiziranje razstave s sodelovanjem dijaških krožkov številni razstavnimi materiali. Razstavili bodo slike, ki so jih posneli in izdelali člani šolskega foto-krožka, izdelke radioamaterjev in vse doseganje številke obeh dijaških časopisov.

Et-ka

V KZ Lokev imajo

Kmetijska zadruga v Lokvah je na pobudo naprednih živinorecev in na osnovi šestdesetletnih izkušenj začela s sistematičnim gojenjem govedi sivorjave pasme. Leta 1948 so uvedli selekcijo živine in rogovnikov ter molzni nadzor. Organizirali so tudi več živinoreckih razstav, na katerih so ocenjevali kvaliteto vzrejene živine.

Na območju zadruge je sedaj 73 plemenskih krav s povprečno molznostjo 2635 kg mleka, 15 plemenskih krav, to so tiste, ki so šele eno leto pod strokovnim nadzorstvom in imajo povprečno molznost 2606 kg mleka in 95 glad mlaideživine. Od dveh plemenskih postaj, ki sta v privatnih rokah, ena je v Brežcu z dvema plemenskima bikoma, je plemensnila postaja v Lokvi slabše kakovosti, kar je posledica nabavljanja plemenskih

IZ DELA MLADINSKIH ORGANIZACIJ

Vsi dijaki Pomorske srednje šole se bodo udeležili delovnih akcij

mladinsko organizacijo 431 mladink in mladincev.

Tako so te dni ugotovili na občinski mladinski konferenci in sklenili, da bodo v prihodnje posvetili več pozornosti vključevanju mladincov v družbeno upravljanje.

Lani so na sežanskem območju ustanovili 7 novih mladinskih aktivov. V organizacijo so sprejeli 99 mladink in mladincev. Priredili so vrsto predavanj, med drugim v tovarni pletenin, mlekarni, telekomunikacijah in v mehanični delavniški. Uredili so športne objekte in sodelovali pri vseh proslavah ter prireditvah, ki so jih organizirale druge množične organizacije ob 29. novembру, Dnevu JLA, noveletni jelki, 8. marcu in 1. maju.

Po živahnih razpravah, v katerih se je pokazala volja mladine, da v prihodnje aktivne dela na vseh področjih družbenega upravljanja in v samoizobraževanju, so izvolili nov občinski komite.

*

Na zadnji seji občinskega komiteja LMS v Postojni so se vsi člani komiteja prijavili za sodelovanje v mladinskih delovnih brigadah, ki bodo gradile cesto v Brkih, letališče v Kopru in obnovile oljčne nasade na Debelem rtu.

Na sežanskem gimnaziju pa se je doslej prijavilo za mladinske delovne brigade 15 mladink in mladincev.

OBETA SE DOBRA LETINA

Po vsej Primorski je te dni sedanjo dnevje v najbujnejšem cvetenju. Letošnja kasna pomlad je sicer zadržala ozelenitev v obmorskih krajih, ni pa vplivala na vegetacijo v višjih predelih Krasa, Vipavske doline in Tolmina. Zato cvete sedanjo dnevje tudi že v višini 800 metrov nad morjem. Kaže, da je oster februarški mraz uničil dokaj sedanih škodljivcev, ker je cvetje na jablanah in hruskah zdravo. Sedanje sončno vreme z lahnim vetrom pospešuje oplojevanje cvetja. Sadjarji menijo, da bo letos dobra sedanja letina.

SEŽANA

V soboto popoldne je bila v prostorih carinarnice v Sežani prisrčna slovesnost. Predsednik občinskega ljudskega odbora Sežana Alfonz Grmek je v prisotnosti številnih carinskih uradnikov izročil Janezu Urbancu medaljo dela, s katero ga je odlikoval predsednik republike za dosežene delovne uspehe. Ob tej priložnosti je predsednik občine govoril o vlogi carinske službe v skupnih naporih za izgradnjo socialistične demokracije na osnovi družbenega upravljanja.

II.

Naslednje leto je bilo mnogo zmag. Hrib, ki je bil onstran doline, in reber, na kateri je rasel kostanjev gozd, so zavzeli; bilo pa je nekaj zmag tudi na planoti onkraj doline proti jugu.

Tako smo v avgustu prestopili reko in prebivali nekaj časa v Gorici, v hiši, ki je imela v obzidanem vrtu fontano in mnogo debelih, senčnatih dreves, na drugi strani pa brajdo s škrlnarodčno trto. Zdaj so se bili boji na bližnjih hribih, ne dlje kot eno miljo.

Mesto je bilo prav lepo in naša hiša prav prikupna. Znamo je tekla reka in mesto smo bili osvojili prav zlepja; toda hribov za njim nismo mogli zavzeti. Bil sem kar vesel, ker je kazalo, da se Avstrijež želi nekoč, ko bo vojne konec, vrnil v mesto, kajti niso ga obrisali s topovskimi granatami, da bi ga uničili, marveč so ga iz vojaških razlogov le nekoliko obstreljali. Ljudje so dalje živelii v mestu in v njem so bile bolnišnice in kavarne, v stranskih ulicah pa topništvo in dve javni hiši, ena za vojake, druga za oficirje.

Proti koncu poletja — hladne noči, boji v hribovju onstran mesta, železniški most, ki so ga bile zdelale granate, porušeni tunel ob reki, kjer so potekali boji, drevje okrog trga in dolgi drevored, ki je vodil na trg; vse to in dekleta, ki so bila v mestu, kralj, ki se je prepeljal v svojem avtomobilu in smo zdaj včasih videli tudi njegov obraz in njegovo malo, drobno postavo in sivo kozjo bradicco; vse to in nenavadna notranjščina hiš, ki so zaradi obstreljevanja izgubile kak zid, apno in ruševine po vrtovih, tu in tam pa tudi po ulicah, pa boji, ki so na Krasu dobro potekali — vse to je delalo to jesen dokaj drugačno od prejšnje, ko smo bili še na vasi. Tudi vojna se je spremenila.

Prva knjiga

I

Proti koncu poletja tistega leta smo prebivali v hiši v neki vasi, od koder je bil čez reko in ravnico odprt pogled na hribovje. V koritu reke je bil prodec in okroglo kamenje, posušeno in pobeljeno na soncu, voda v rokavih pa je bila čista, bistra in modra.

Mimo hiše so po cesti korakale čete in prah, ki so ga dvigale, je pokrivali listje na drevesih. Tudi debla dreves so bila prašna, listje pa je to leto zgodaj odpadalo z vej. Glede na stopale po cesti, dvigajoči se prah in listje, ki je odpadalo v rahlem vetrnu, ter korakajoče vojake,

„Pесем с цесте“ вrudarskem reviriju

Delavsko prosvetno društvo »Svoboda« iz Sečovelj, katere člani so v pretežni večini rudarji tamkajšnega rudnika črnega premoga, je po dveletnem premoru oživel delovanje igralske družine, ki je te dni uprizorila Schurakovu komedijo »PESEM S CESTE«. To oživljene je prišlo sicer nekoliko kasno, saj smo na kraju gledališke sezone. Sami pravijo, da je njihova letosnja predstava pravzaprav priprava na novo sezono. Če ne bosta postigli žilavost in trdna volja, s katero so se igralci z režiserjem Vladimirjem Prinčičem zagrizli v priprave za to predstavo, potem sečoveljski igralci — amaterji prav gotovo ne bodo ostali le pri tej komediji, temveč bodo segli tudi po kvalitetnejših gledaliških delih, ki jih naši izvirni in prevodni dramski literaturi ne manjka. Igralcev jim ne bo manjkalo, saj je že prva domača predstava zbudila maršikom veselje do odrškega udejstvovanja, ki se želi s koristno zavaro razvedriti po težkem delu v jami, ko rije pod zemljo in trga iz zemlje črno zlato. Le to je bil tudi prvenstveni namen sečoveljske igralske družine.

Uspeh vaške amaterske gledališke družine more pravilno oceniti le tisti, ki je že sodeloval pri pripravah pod enakimi pogoji. Zato moram reči, da je predstava sečoveljskih rudarjev v celoti uspela, saj so igralci dali iz sebe vse, ta v večji, drugi v manjši meri, kolikor pač dopuščajo njegove sposobnosti in odrško vživetje. Morda je

POMORSKA SREDNJA ŠOLA PIRAN

razpisuje
N A T E Č A J
za sprejem 20 dijakov v navtični odsek in
20 dijakov v strojni odsek
Pomorske srednje šole za šolsko leto 1956/57.

Pomorska srednja šola je popolna srednja strokovna šola, ki vzgaja srednji kader za pomorstvo. Šola traja 4 leta.

Po končani šoli imajo absolventi možnost, da dobijo službo: na ladjah trgovske mornarice kot oficirji krova in stroja, pri pomorskih podjetjih, v luških podjetjih in skladiščih pri zunanjetrogovinskih podjetjih, špediterjih, v pomorskih agencijah ter sploh pri podjetjih pomorske in sorodne dejavnosti.

Absolventi strojnega odseka se lahko zaposlijo tudi kot strojni tehniki v industriji, obrti in pomorstvu.

Razen tega se po določenih predpisih lahko vpišejo v Višjo pomorsko šolo na Reki, kjer se kandidati usposabljamjo za kapitane dolge plovbe odnosno strojnik I. razreda, ali pa nadaljujejo študij na nekaterih fakultetah (n. pr. navtiki na prirodoslovno-matematično-fizički fakulteti, na strojni fakulteti pa absolventi strojnega odseka pomorske srednje šole).

Pogoji za sprejem v šolo so naslednji:

1. da so dijaki telesno in duševno zdravi in sposobni za pomorsko službo, kar bo ugotovil šolski zdravnik s specialnim pregledom pred sprejemnim izpitom;

2. da so uspešno dovršili nižjo gimnazijo;

3. da opravijo z uspehom sprejemni izpit iz materinega jezika in matematike v obsegu gradiva nižje gimnazije. Sprejemnega izpita ne opravljajo oni dijaki, ki so že opravili izpit za višjo gimnazijo;

4. da niso starejši od 17 let.

Zdravniški pregled in sprejemni izpit bo 15., 16. in 17. junija 1956 v Pomorski srednji šoli v Piranu ob 8. uri.

Prošnje za sprejem, kolkovane s 30. din, pošljite na ravnateljstvo Pomorske srednje šole v Piranu najkasneje do 13. junija 1956.

K sprejemnemu izpitu morajo kandidati prinesi zadnje šolsko izpričevalo, rojstni list in potrdilo staršev, da se smejto vpisati.

Sola ima svoj internat, v katerem lahko stanujejo in se hranijo vsi dijaki proti predpisani vzdrževalnosti.

Ravnateljstvo
Pomorske srednje šole v Piranu

bilo čutiti nekoliko pretirano skrb za knjižni izgovor, kar je šlo na rovaš ostalih režiserskih prijemov. Mnena sem, da bodi v prepričem delu, namenjenemu preprostemu občinstvu in ki ima namen predvsem zabavati, odrski jezik pogovorni (v danem primeru ga po mojem celo delo samo zahteva). Pohvaliti moram kreacijo Krištofa, katere interpret se je lepo in neprisiljeno vživel v svojo vlogo; dalje lik Miška, ki je pa vendarle tu in tam nekoliko amatersko-gledališko prefenin, lik zapeljive Katrice in ostalih, ki so sicer za nosilci glavnih vlog nekoliko zaostali. LoM

TURISTIČNO-OLEPŠEVALNO DRUŠTVO KOPER

razpisuje natečaj
za najlepše fotografije iz Slovenske Istre.

Pogoji natečaja so:

1. Fotografije naj prikažejo pokrajinske, umetnostne, kulturnozgodovinske, turistične, prirodne ali druge zanimivosti Slovenske Istre. Izbiro motiva je poljubna.

2. Natečaj se lahko udeleži vsak eno ali več fotografijami.

3. Udeženci morajo predložiti fotografije v velikosti najmanj 24 x 30 cm, nalepljene na lepenki, do 28. maja 1956 v pisarni Turistično-olepševalnega društva v Kopru, Nazorjeva ul. 2. Vsaka fotografija mora biti označena z gesлом, svoj polni naslov pa priloži udeleženec natečaja v zapretem ovitku.

4. Za najboljše fotografije razpisuje TOD Koper naslednje nagrade:

I. nagrada	15.000.— din
II. nagrada	10.000.— din
III. nagrada	5.000.— din

5. Predložene fotografije bo ocenjevala petčlanska strokovna komisija.

6. Turistično-olepševalno društvo v Kopru si pridržuje pravico odkupa fotografij, kakor tudi razpolaganje s fotografijami, predloženimi v ocenjevanje.

7. Predložene fotografije bodo razstavljene na razstavi Turističnegosoferskega izpita v juniju 1956.

Turistično-olepševalno društvo Koper

Najprej vas moram opozoriti na moj nagradni natečaj, ki ga razpisujem v današnji številki. S tem vam dajem priložnost, da preizkusite svojo bistrost, hkrati pa da pomagate rešiti važno prometno vprašanje. Upam, da me ne boste razčarali.

Sedaj pa na delo. Reči moram, da se je za ta tečen nabralo kar precej. Na sprehodu vzdolž naše obale sem prišel najprej v Izolo, kjer sem prisostvoval zanimivemu boksarskemu dvoboju, ki sse je vršil na terasi gostišča Turist. Oba borca sta pokazala svoje izredne fizične sposobnosti v valjanju po prasnih tleh; svojo nadarjenost pa v nedosegljivem stilu narodnih in mednarodnih obdelovalnih izrazov. Še bolj pa moram pohvaliti številne navijače, ki so z neverjetnim zadovoljstvom bodrili oba nasprotnika.

Ponemanjena vreden je tudi primer nekaterih sprehajalcev, ki so prišli na originalno idejo, da za zabavo lomijo drevje ob cesti, kar govorijo o njihovi visoki kulturi in razvitem smislu za občudovanje in uživanje v svobodni naravi.

Tako sem počasi pridrsal do Portoroža, kjer sem vzel v roke goštince. Najprej v Vesni. Zaradi tega prostora, kamor se mi je mudilo. Nesnaga pa takata! »Vse za tu-

IDRIJA

V soboto so dijaki višje gimnazije v Idriji z akademijo počastili 80. obletnico rojstva Ivana Cankarja.

Po govoru dijakinja Marjete Turkove, ki je orisala življenje in delo našega največjega pisatelja, so gimnaziji prebrali odlomke iz »Bele krizanteme«, »Kralja Matjaža«, »Kurenta« ter iz spisov »Kako sem postal socialist« in »Očiščenje in pomlajenje«. Med recitacijami je tov. Savljeva zaigrala na klavir Beethovnovo »Sonato« in »Menuet« Paderewskega. P. D.

Tedenska prometna kronika

PRIKOLICA SE MU JE ODTRGALA

Dne 12. maja 1956 se je med vožnjo na glavni cesti Postojna—Sežana vozniški tovorniški avtomobil odtrgal prikolica, naložena z deskami. Samo zaradi počasne vožnje na ravni cesti ni prišlo do hujših posledic.

Ce bi vozniški avtomobil v redu opravil dnevni pregled vozila, da ugotovi tehnično brezhibnost, kot je dolžnost vsakega vozniškega, bi prav gotovo preprečil nezgode.

250.000 DINARJEV ŠKODE NA OSEBNEM AVTOMOBILU

Dne 9. maja 1956 je prišlo na glavni cesti I. reda Podgrad—Rupa do težje prometne nezgode. Vozniški osebnega avtomobila se je med vožnjo odpril pokrov motorja in mu preprečil vidljivost. Zaradi tega je vozniški zavozil v obcestne kamne in se prevrnil pod nasip. Na vozilu je za 250.000 din škode.

VOZIL JE V VINJENEM STANJU IN BREZ SOFERSKEGA IZPITA

Dne 14. maja 1956 ob 4.30 uri je prišlo do težje prometne nezgode na cesti II. reda okrog 200 m pred Prestrankom. Nezgoda je zakril Lenič Jože iz Pivke, ki je samovoljno vzel osebni avtomobil in se odpeljal proti Postojni. Pred Prestrankom je zavozil s ceste in obstal pod 2 m visokim nasipom. Pri tem je utrel težje telesne poškodbe, zaradi katerih so ga odpeljali

skih obratov se tam počutilo mnogo bolje kot doma, tako da jih upravičeno prištevajo med redne goste.

Občudoval sem tudi izložbeno okno trgovskega podjetja Zeleznina. Toliko objav in lepakov je v njem, da sem najprej mislil, da sem prišel pred oglasno desko. Sele ko sem bolj pazljivo pogledal, sem videl, da gre za izložbo, kjer je razstavljen tudi blago, ki ga prodajajo.

V Senožeham sem se bolj natančno pozanimal za demokratično ureditve v tamkajšnji bolnici. Pravzaprav nosi po krivici ime bolniča, saj je bolj nekakšno prenočišče za bolnike. Ti se namreč po dnevi zadržujejo večidel po gostilnah, kamor prihajajo kar v bolniških haljah in pidžamah. Povedali so mi, da se ga je za Prvi maj eden takoj nasekal, da so ga moralni nesti iz gostilne v bolnici. To je pa prijetno zdravljenje, boste rekli. Sam sem tudi tega mnenja. Senožehani sicer nekaj zabavlja, češ da to ni prav. Moti jih tudi neprijeten občutek, ki ga imajo, ko pijejo za bolniki iz istih kozarcev, pa kdo bi gledal na malenkosti, sagre le za tuberkulozo.

Svoj obisk v Senožeham sem zaključil pri mehaniku Prelazu, katerega sem prosil, da mi pove, kako se je končala njegova »brihna« potegavščina. Ko je namreč gospod dušek napravil motorno kolo, je ugotovil, da mu je zmanjkal bencina za poskusno vožnjo. Zapeljal se je lepo do črpalkve v Sežani in vzel potrebno gorivo — na račun kmetijske zadruge v Senožehah. »Če rata, rata...« se mi je nasmehnil. Pa ni ratalo. Meni pa je, da sem to zvezel.

Ko sem v ponedeljek kolovratil po Čevljarski ulici v Kopru, sem

Pismo uredništvu

dorana trava in trnje že preraščajo zemeljsko površino.

Da pa je škoda pri dosedanjem delu večja, pripomorejo še koze, ki se pasejo na tem ozemlju. Znano je, da koze rade uničujejo mlade poganki in so se že lotile novih nasadov. Tudi paša konj tik nad kopališčem ni začelen. Njihovi odpadki so v protislovju z osnovnimi principi higiene v kopališču.

Kopalcem pa bo potrebno preskrbeti tudi tekočo pitno vodo in strančče. Stanovalci v bližini kopališča zaenkrat še ne odklanjajo želj kopalev po pitni vodi, pa čeprav je morajo prinašati več sto metrov od vodnjaka. Prav bi bilo, da bi uredili vodovodni priključek kot je že bil nekdaj. Pred časom so odstranili cevi na tem področju, ker so bile hiše v bližini kopališča nezasedene, danes pa, ko se kopališče urejuje je potreba po pitni vodi občutna.

In če hočemo imeti v Izoli sodobno urejeno kopališče, moramo te pomanjkljivosti odpraviti sedaj v predsezoni, da ne bomo pričakali govorov z neurejeno obalo. LC

DUTOVLJE

Planinska sekacija v Dutovljah, ki šteje 48 članov, učencev dutovljskih šol, bo letos pripravila izlet na Slavnik in Trstelj ter štirinajst dnevno tabore v Logarski ali Trentarski dolini.

Lani je ta sekacija organizirala tabore ob Soči, od koder so se njeni člani povzpeli na Triglav in k njegovim sedmerim jezerom, na Krn, Črno prst, in obiskali Bohinjsko jezero. Priredili so tudi predavanje pod naslovom »Borba za Mount Everest« in vrsto predvajanj planinskih filmov.

T

VARČUJTE S ČASOM IN DENARJEM

Lastniki oziroma upravitelji motornih vozil pogostoma pripeljejo na tehnični pregled vozila, ki niso tehnično brezhibna. Posledica tega je, da komisija taka vozila izloči iz prometa in jih ne registrira dokler niso odpravljene vse pomajkljivosti. Vozniki mora v tem primeru pripeljati vozilo ponovno na pregled, plačati takse in izgubljati čas, kar je vse nepotrebno glede na to, da bi prizadeti lahko vedeli, v kakšnem stanju mora biti vozilo, ki je namenjeno za javni promet.

Prosvetno društvo »Venček« v Dutovljah vključuje igralsko skupino, mešani in moški pevski zbor in ima lastno knjižnico z okrog osemsto knjigami. Igralska družina študira Skeleovo igro »Miklova Zala«, ki jo bo uprizorila verjetno še pred poletjem, pevski zbor pa vadita za tekmovanje, ki ga je razpisal Radio Koper. Najbolj zvesti obiskovalci knjižnice so učenci osnovne in kmetijsko-gospodarske šole. Zanimajo se predvsem za dela Cankarja, Jurčiča, Kersnika, Levstika, od tujih piscev pa pridemo beroje dela Hemingwaya, Tolstoja in Balzaca.

pred zaprtjo lekarno videl obupanga moža, ki si je na vse pretege prizadeval, da bi koga priklical. Bilo je še nekaj pred osmo uro zvečer. Pravil mi je, da mu je otrok težko bolan doma in da mu je zdravnik napisal nujen recept za zdravila — zdaj pa je še ta edina lekarna v Kopru in daleč naokoli zaprta. Viselo pa je na vratih nekaj belega in ko sva pobliže pogledala, je na listku pisalo: »Sem v Triglavu. Kot burja je reslo možaka navzpel po Kaligeriji, da sem komaj utegnil zavpiči za njim: »Kar mikrofona se postavlja, da bo prej opravil, če ne poznal magistrov!«

Tako, zdaj pa končajmo. Se enkrat: sodelujte pri nagradnem natečaju! In lep pozdrav Vaš Vane.

NAGRADNI NATEČAJ

Barba Vane razpisuje nagradni natečaj za najboljši odgovor na vprašanje:

TELESNA VZGOJA · ŠPORT · ŠAH

LJUBLJANSKO-PRIMORSKA NOGOMETNA LIGA

Koper premagal Postojno

Dve koli pred zaključkom nogometnega prvenstva v ljubljansko-primorski ligi je še vedno enako ogorčena borba na vrhu in na dnu. Za prvo mesto se borita s približno enakimi izgledi Krim in Grafičar, za obstanek v ligi pa vsa štiri primorska moštva. Ker je Koper neprisakovano premagal Postojno na njenem igrišču, so Postojnčani zdaj kandidat št. 1 za odhod v nižji razred. V neugodnem položaju je tudi Tabor, medtem ko sta Koper in Izola vsaj po računih na papirju nekako na varnemu.

Tekma med Postojno in Koprom je bila na slabih tehničnih višinah. Sveda nosijo igralci obeh moštva le polovico krivide, kajti med vso tekmo je pihal močan veter. Koprčani so dosegli zmagovalni in edini gol tekme v 20. minutah prvega polčasa po Kavaliču. Gleda na delno premič v obeh polčasih je njihova zmaga zaslужena.

Izola si je zaslужeno priborila točko z ljubljansko Ilirijo, ki je bila glede na zadnje uspehe favorit. Domačini so imeli celo več priložnosti za zmago, ki pa jih niso znali izkoristiti. Izola ima zdaj točko manj kot Koper, vendar ima Izola tekmno manj. V prejšnji številki smo namreč prejeli netočne informacije, da je Izola izgubila srečanje s Krimom s 3:0 p. f., ker se ni pojavila na igrišču. V resnici je Izola iz objektivnih vzrokov prispeala prepozno v Ljubljano. Njenemu protetu proti verifikaciji so ugodili in bo tekma s Krimom med tednom. Ob tej priložnosti naj omemimo, da zasluži ravnanje Krima v tem primeru vso odsodbo. Izolani so namreč telefonsko sporočili, da bodo zaradi objektivnih vzrokov prispevili v Ljubljano z zakasnitvijo, kljub temu pa ni Krim utegnil počakati. Zdaj bo Izola še enkrat potovala v Ljubljano in stroški bodo dvojni. Ali je to potrebno?

Tabor je izgubil obe točki s Triglavom v Kranju. Kljub temu njenog položaj še ni obupen, kajti verifikacijska tekma je razveljavila srečanje Postojna — Tabor, ki se je končalo z zmago Postojne 13:0, in verificirala tekmo z rezultatom 3:0 za Tabor. V moštvu Postojne so namreč nastopili nepravilno verificirani igralci. Druga srečanja nedeljskega kola so se zaključila brez presenečenj. Krim je premagal Slovana s 5:0, Grafičar pa Mladost s 6:0.

LESTVICA:

Grafičar	16	12	2	2	55:19	26
Krim	15	11	3	1	46:10	25
Triglav	16	9	3	4	50:24	21
Mladost	16	8	2	6	27:27	13
Ilirija	16	7	2	7	38:34	16
Slovan	16	7	2	7	25:29	16
Koper	16	4	3	9	23:69	11
Izola	15	4	2	9	25:46	10
Tabor	16	3	3	10	26:42	9
Postojna	16	2	2	12	15:41	6

Prihodno nedeljo imajo vsa štiri primorska moštva težka srečanja. Največ izgledov za osvojitev točk ima Izola, ki sprejme v goste Triglav, medtem ko bo sprejel Koper vodečega Grafičarja. Ce bodo Koprčani zaigrali borbeno in pož-

tvalno, bi se le morda dala proravnati ena točka, s tem pa bi si tudi povsem zagotovili obstanek v ligi. Postojnčani bodo odpotovali v Ljubljano, kjer se bodo pomerili s Krimom, Sežančani pa bodo igrali v Kranju z Mladostjo.

Dve koli pred zaključkom nogometnega prvenstva v ljubljansko-primorski ligi je še vedno enako ogorčena borba na vrhu in na dnu. Za prvo mesto se borita s približno enakimi izgledi Krim in Grafičar, za obstanek v ligi pa vsa štiri primorska moštva. Ker je Koper neprisakovano premagal Postojno na njenem igrišču, so Postojnčani zdaj kandidat št. 1 za odhod v nižji razred. V neugodnem položaju je tudi Tabor, medtem ko sta Koper in Izola vsaj po računih na papirju nekako na varnemu.

Tekma med Postojno in Koprom je bila na slabih tehničnih višinah. Sveda nosijo igralci obeh moštva le polovico krivide, kajti med vso tekmo je pihal močan veter. Koprčani so dosegli zmagovalni in edini gol tekme v 20. minutah prvega polčasa po Kavaliču. Gleda na delno premič v obeh polčasih je njihova zmaga zaslужena.

Izola si je zaslужeno priborila točko z ljubljansko Ilirijo, ki je bila glede na zadnje uspehe favorit. Domačini so imeli celo več priložnosti za zmago, ki pa jih niso znali izkoristiti. Izola ima zdaj točko manj kot Koper, vendar ima Izola tekmno manj. V prejšnji številki smo namreč prejeli netočne informacije, da je Izola izgubila srečanje s Krimom s 3:0 p. f., ker se ni pojavila na igrišču. V resnici je Izola iz objektivnih vzrokov prispeala prepozno v Ljubljano. Njenemu protetu proti verifikaciji so ugodili in bo tekma s Krimom med tednom. Ob tej priložnosti naj omemimo, da zasluži ravnanje Krima v tem primeru vso odsodbo. Izolani so namreč telefonsko sporočili, da bodo zaradi objektivnih vzrokov prispevili v Ljubljano z zakasnitvijo, kljub temu pa ni Krim utegnil počakati. Zdaj bo Izola še enkrat potovala v Ljubljano in stroški bodo dvojni. Ali je to potrebno?

Izola si je zaslужeno priborila točko z ljubljansko Ilirijo, ki je bila glede na zadnje uspehe favorit. Domačini so imeli celo več priložnosti za zmago, ki pa jih niso znali izkoristiti. Izola ima zdaj točko manj kot Koper, vendar ima Izola tekmno manj. V prejšnji številki smo namreč prejeli netočne informacije, da je Izola izgubila srečanje s Krimom s 3:0 p. f., ker se ni pojavila na igrišču. V resnici je Izola iz objektivnih vzrokov prispeala prepozno v Ljubljano. Njenemu protetu proti verifikaciji so ugodili in bo tekma s Krimom med tednom. Ob tej priložnosti naj omemimo, da zasluži ravnanje Krima v tem primeru vso odsodbo. Izolani so namreč telefonsko sporočili, da bodo zaradi objektivnih vzrokov prispevili v Ljubljano z zakasnitvijo, kljub temu pa ni Krim utegnil počakati. Zdaj bo Izola še enkrat potovala v Ljubljano in stroški bodo dvojni. Ali je to potrebno?

Izola si je zaslужeno priborila točko z ljubljansko Ilirijo, ki je bila glede na zadnje uspehe favorit. Domačini so imeli celo več priložnosti za zmago, ki pa jih niso znali izkoristiti. Izola ima zdaj točko manj kot Koper, vendar ima Izola tekmno manj. V prejšnji številki smo namreč prejeli netočne informacije, da je Izola izgubila srečanje s Krimom s 3:0 p. f., ker se ni pojavila na igrišču. V resnici je Izola iz objektivnih vzrokov prispeala prepozno v Ljubljano. Njenemu protetu proti verifikaciji so ugodili in bo tekma s Krimom med tednom. Ob tej priložnosti naj omemimo, da zasluži ravnanje Krima v tem primeru vso odsodbo. Izolani so namreč telefonsko sporočili, da bodo zaradi objektivnih vzrokov prispevili v Ljubljano z zakasnitvijo, kljub temu pa ni Krim utegnil počakati. Zdaj bo Izola še enkrat potovala v Ljubljano in stroški bodo dvojni. Ali je to potrebno?

Izola si je zaslужeno priborila točko z ljubljansko Ilirijo, ki je bila glede na zadnje uspehe favorit. Domačini so imeli celo več priložnosti za zmago, ki pa jih niso znali izkoristiti. Izola ima zdaj točko manj kot Koper, vendar ima Izola tekmno manj. V prejšnji številki smo namreč prejeli netočne informacije, da je Izola izgubila srečanje s Krimom s 3:0 p. f., ker se ni pojavila na igrišču. V resnici je Izola iz objektivnih vzrokov prispeala prepozno v Ljubljano. Njenemu protetu proti verifikaciji so ugodili in bo tekma s Krimom med tednom. Ob tej priložnosti naj omemimo, da zasluži ravnanje Krima v tem primeru vso odsodbo. Izolani so namreč telefonsko sporočili, da bodo zaradi objektivnih vzrokov prispevili v Ljubljano z zakasnitvijo, kljub temu pa ni Krim utegnil počakati. Zdaj bo Izola še enkrat potovala v Ljubljano in stroški bodo dvojni. Ali je to potrebno?

Izola si je zaslужeno priborila točko z ljubljansko Ilirijo, ki je bila glede na zadnje uspehe favorit. Domačini so imeli celo več priložnosti za zmago, ki pa jih niso znali izkoristiti. Izola ima zdaj točko manj kot Koper, vendar ima Izola tekmno manj. V prejšnji številki smo namreč prejeli netočne informacije, da je Izola izgubila srečanje s Krimom s 3:0 p. f., ker se ni pojavila na igrišču. V resnici je Izola iz objektivnih vzrokov prispeala prepozno v Ljubljano. Njenemu protetu proti verifikaciji so ugodili in bo tekma s Krimom med tednom. Ob tej priložnosti naj omemimo, da zasluži ravnanje Krima v tem primeru vso odsodbo. Izolani so namreč telefonsko sporočili, da bodo zaradi objektivnih vzrokov prispevili v Ljubljano z zakasnitvijo, kljub temu pa ni Krim utegnil počakati. Zdaj bo Izola še enkrat potovala v Ljubljano in stroški bodo dvojni. Ali je to potrebno?

Izola si je zaslужeno priborila točko z ljubljansko Ilirijo, ki je bila glede na zadnje uspehe favorit. Domačini so imeli celo več priložnosti za zmago, ki pa jih niso znali izkoristiti. Izola ima zdaj točko manj kot Koper, vendar ima Izola tekmno manj. V prejšnji številki smo namreč prejeli netočne informacije, da je Izola izgubila srečanje s Krimom s 3:0 p. f., ker se ni pojavila na igrišču. V resnici je Izola iz objektivnih vzrokov prispeala prepozno v Ljubljano. Njenemu protetu proti verifikaciji so ugodili in bo tekma s Krimom med tednom. Ob tej priložnosti naj omemimo, da zasluži ravnanje Krima v tem primeru vso odsodbo. Izolani so namreč telefonsko sporočili, da bodo zaradi objektivnih vzrokov prispevili v Ljubljano z zakasnitvijo, kljub temu pa ni Krim utegnil počakati. Zdaj bo Izola še enkrat potovala v Ljubljano in stroški bodo dvojni. Ali je to potrebno?

Izola si je zaslужeno priborila točko z ljubljansko Ilirijo, ki je bila glede na zadnje uspehe favorit. Domačini so imeli celo več priložnosti za zmago, ki pa jih niso znali izkoristiti. Izola ima zdaj točko manj kot Koper, vendar ima Izola tekmno manj. V prejšnji številki smo namreč prejeli netočne informacije, da je Izola izgubila srečanje s Krimom s 3:0 p. f., ker se ni pojavila na igrišču. V resnici je Izola iz objektivnih vzrokov prispeala prepozno v Ljubljano. Njenemu protetu proti verifikaciji so ugodili in bo tekma s Krimom med tednom. Ob tej priložnosti naj omemimo, da zasluži ravnanje Krima v tem primeru vso odsodbo. Izolani so namreč telefonsko sporočili, da bodo zaradi objektivnih vzrokov prispevili v Ljubljano z zakasnitvijo, kljub temu pa ni Krim utegnil počakati. Zdaj bo Izola še enkrat potovala v Ljubljano in stroški bodo dvojni. Ali je to potrebno?

Izola si je zaslужeno priborila točko z ljubljansko Ilirijo, ki je bila glede na zadnje uspehe favorit. Domačini so imeli celo več priložnosti za zmago, ki pa jih niso znali izkoristiti. Izola ima zdaj točko manj kot Koper, vendar ima Izola tekmno manj. V prejšnji številki smo namreč prejeli netočne informacije, da je Izola izgubila srečanje s Krimom s 3:0 p. f., ker se ni pojavila na igrišču. V resnici je Izola iz objektivnih vzrokov prispeala prepozno v Ljubljano. Njenemu protetu proti verifikaciji so ugodili in bo tekma s Krimom med tednom. Ob tej priložnosti naj omemimo, da zasluži ravnanje Krima v tem primeru vso odsodbo. Izolani so namreč telefonsko sporočili, da bodo zaradi objektivnih vzrokov prispevili v Ljubljano z zakasnitvijo, kljub temu pa ni Krim utegnil počakati. Zdaj bo Izola še enkrat potovala v Ljubljano in stroški bodo dvojni. Ali je to potrebno?

Izola si je zaslужeno priborila točko z ljubljansko Ilirijo, ki je bila glede na zadnje uspehe favorit. Domačini so imeli celo več priložnosti za zmago, ki pa jih niso znali izkoristiti. Izola ima zdaj točko manj kot Koper, vendar ima Izola tekmno manj. V prejšnji številki smo namreč prejeli netočne informacije, da je Izola izgubila srečanje s Krimom s 3:0 p. f., ker se ni pojavila na igrišču. V resnici je Izola iz objektivnih vzrokov prispeala prepozno v Ljubljano. Njenemu protetu proti verifikaciji so ugodili in bo tekma s Krimom med tednom. Ob tej priložnosti naj omemimo, da zasluži ravnanje Krima v tem primeru vso odsodbo. Izolani so namreč telefonsko sporočili, da bodo zaradi objektivnih vzrokov prispevili v Ljubljano z zakasnitvijo, kljub temu pa ni Krim utegnil počakati. Zdaj bo Izola še enkrat potovala v Ljubljano in stroški bodo dvojni. Ali je to potrebno?

Izola si je zaslужeno priborila točko z ljubljansko Ilirijo, ki je bila glede na zadnje uspehe favorit. Domačini so imeli celo več priložnosti za zmago, ki pa jih niso znali izkoristiti. Izola ima zdaj točko manj kot Koper, vendar ima Izola tekmno manj. V prejšnji številki smo namreč prejeli netočne informacije, da je Izola izgubila srečanje s Krimom s 3:0 p. f., ker se ni pojavila na igrišču. V resnici je Izola iz objektivnih vzrokov prispeala prepozno v Ljubljano. Njenemu protetu proti verifikaciji so ugodili in bo tekma s Krimom med tednom. Ob tej priložnosti naj omemimo, da zasluži ravnanje Krima v tem primeru vso odsodbo. Izolani so namreč telefonsko sporočili, da bodo zaradi objektivnih vzrokov prispevili v Ljubljano z zakasnitvijo, kljub temu pa ni Krim utegnil počakati. Zdaj bo Izola še enkrat potovala v Ljubljano in stroški bodo dvojni. Ali je to potrebno?

Izola si je zaslужeno priborila točko z ljubljansko Ilirijo, ki je bila glede na zadnje uspehe favorit. Domačini so imeli celo več priložnosti za zmago, ki pa jih niso znali izkoristiti. Izola ima zdaj točko manj kot Koper, vendar ima Izola tekmno manj. V prejšnji številki smo namreč prejeli netočne informacije, da je Izola izgubila srečanje s Krimom s 3:0 p. f., ker se ni pojavila na igrišču. V resnici je Izola iz objektivnih vzrokov prispeala prepozno v Ljubljano. Njenemu protetu proti verifikaciji so ugodili in bo tekma s Krimom med tednom. Ob tej priložnosti naj omemimo, da zasluži ravnanje Krima v tem primeru vso odsodbo. Izolani so namreč telefonsko sporočili, da bodo zaradi objektivnih vzrokov prispevili v Ljubljano z zakasnitvijo, kljub temu pa ni Krim utegnil počakati. Zdaj bo Izola še enkrat potovala v Ljubljano in stroški bodo dvojni. Ali je to potrebno?

Izola si je zaslужeno priborila točko z ljubljansko Ilirijo, ki je bila glede na zadnje uspehe favorit. Domačini so imeli celo več priložnosti za zmago, ki pa jih niso znali izkoristiti. Izola ima zdaj točko manj kot Koper, vendar ima Izola tekmno manj. V prejšnji številki smo namreč prejeli netočne informacije, da je Izola izgubila srečanje s Krimom s 3:0 p. f., ker se ni pojavila na igrišču. V resnici je Izola iz objektivnih vzrokov prispeala prepozno v Ljubljano. Njenemu protetu proti verifikaciji so ugodili in bo tekma s Krimom med tednom. Ob tej priložnosti naj omemimo, da zasluži ravnanje Krima v tem primeru vso odsodbo. Izolani so namreč telefonsko sporočili, da bodo zaradi objektivnih vzrokov prispevili v Ljubljano z zakasnitvijo, kljub temu pa ni Krim utegnil počakati. Zdaj bo Izola še enkrat potovala v Ljubljano in stroški bodo dvojni. Ali je to potrebno?

Izola si je zaslужeno priborila točko z ljubljansko Ilirijo, ki je bila glede na zadnje uspehe favorit. Domačini so imeli celo več priložnosti za zmago, ki pa jih niso znali izkoristiti. Izola ima zdaj točko manj kot Koper, vendar ima Izola tekmno manj. V prejšnji številki smo namreč prejeli netočne informacije, da je Izola izgubila srečanje s Krimom s 3:0 p. f., ker se ni pojavila na igrišču. V resnici je Izola iz objektivnih vzrokov prispeala prepozno v Ljubljano. Njenemu protetu proti verifikaciji so ugodili in bo tekma s Krimom med tednom. Ob tej priložnosti naj omemimo, da zasluži ravnanje Krima v tem primeru vso odsodbo. Izolani so namreč telefonsko sporočili, da bodo zaradi objektivnih vzrokov prispevili v Ljubljano z zakasnitvijo, kljub temu pa ni Krim utegnil počakati. Zdaj bo Izola še enkrat potovala v Ljubljano in stroški bodo dvojni. Ali je to potrebno?

Izola si je zaslужeno priborila točko z ljubljansko Ilirijo, ki je bila glede na zadnje uspehe favorit. Domačini so imeli celo več priložnosti za zmago, ki pa jih n

Napovedali so vojno viharjem

V naših krajeh viharjev niti ne poznamo ali jih vsaj ne moremo primerjati s strahovitimi tajfuni na Japonskem in tornadi, ki pustošijo po ameriški celini in zahtevajo skoraj vsako leto mnogo človeških žrtev, porušijo cela mesta in opustošijo ogromne površine.

Letos so jim napovedali vojno z najmodernejšimi tehničnimi sredstvi — reaktivnimi letali, radarji, raketami in elektronskimi možgani. Prvi namen teh »operacij« je, da proučijo nastanek in delovanje takšnih viharjev, hkrati pa računajo, da bodo s temi ukrepi lahko ugotovili smer gibanja viharja in pravočasno opozorili prebivalstvo na ogroženem področju. Razen tega upajo, da bodo lahko vplivali na sam vihar in spremenili njegovo smer, ter ga tako odvrnili stran od naseljenih mest.

Tornado bodo najprej poskusili fotografirati z višine okrog 80.000 m, kar bodo naredili s posebnimi raketami. Na ta način bodo dobili sliko viharja v vsej njegovi velikosti. Obenem bodo tornado spremljala najhitrejša reaktivna letala, ki bodo patroljirala na različnih višinah od 300 do 13.000 m. Vse podatke, ki jih bodo na ta način zbrali, bodo proučevali v posebnem štabu, odkoder bodo tudi sproti izdajali navodila in opozorila prebivalcem na področjih, ki jih bo predvidoma dosegel vihar,

Glavni namen vseh teh priprav je poskus spremembe smeri viharja. Najprej bodo to poskusili doseči nad morjem, kjer ni nevarnosti, da bi s tem povzročili posebno škodo. Tornado nameravajo obuti s suhim ledom in mu tako odvzeti na enem njegovem delu del topotne energije, kar naj bi spremenilo njegovo gibanje. To bi pomenilo ogromen uspeh, pa čeprav bi spremenili smer viharja le za nekaj kilometrov, saj bi tako v določenih primerih rešili pred katastrofo tisoče ljudi.

TUDI NAŠ PLANET ZAOSTAJA IN PREHITEVA

Najnovejša proučevanja gibanja Zemlje so pokazala, da se Zemlja ne vrati enakomerne okrog svoje osi, kot je to bilo doslej splošno mnenje. Iz nepojasnjene vzrokov naš planet včasih zaostaja, včasih pa prehiteva tudi do 30 sekund glede na normalni »vozni red«. Potemtakem ni nič bolj točen od povprečno dobre ure.

SOKOLI DOSEŽEJO HITROST DO 320 km NA URO

Posamezne živali se gibljejo z veliko hitrostjo. Tako doseže n. pr. noj 80 km na uro, antilopa 95 km na uro itd. Ptice pa so še hitrejše. Med njimi ima rekord sivi sokol, ki doseže pri preganjanju plena tudi do 320 km na uro.

PREKOCEANSKI METULJI

V Kanadi živi neka vrsta metuljev, ki so pravi specialisti za dolge polete. Kot nekatere ptice selivke, se tudi oni pred vsako zimo preselijo v toplejše kraje. Pri tem preletijo na tisoče kilometrov dolgo pot čez Atlantik v Evropo in Afriko.

SLONI BEŽIJO PRED MRAVLJAMI

To se je zgodilo nedavno v Zahodni Afriki, kjer živi neka vrsta zelo napadnih mravljev. Spravile so se celo nad čredo slonov, ki si niso mogli drugače pomagati kot z begom. Več slonov so mravje takoj obzrlje, da se poginili.

AVTOMATIZACIJA TUDI V SOVJETSKI ZVEZI

Te dni je začela obravnavati v Vorošilovgradu v Sovjetski zvezzi prva popolnoma avtomatizirana Martinova peč. To je obenem tudi največja peč te vrste v Evropi, saj bo proizvajala dnevno nad 500 ton jekla.

Ribič, ki ga vidite na naši sliki, je res lahko zadovoljen z lovom. Sedel je lepo ob reki in lovil na trnek postri, nenadoma pa mu močan sunek skoraj iztrga palico iz rok. Vabio je namreč zagrabil ogromen jeseter. Trije lovcii, ki so se slučajno mudili v bližini, so prisločili na pomoč in s streli ubili velikana. Ko so jesetra izvlekli na breg, so videli, da je pred njimi eden največjih primerkov te vrste.

Tehtal je več kot 150 kg

Na bližnjem vzhodu — prav n a današnji meji med Turčijo in Sirijo — je bilo pred dvemi tisoletji veliko in kulturno zelo razvito mesto Nemrud Dagh — mrtvo mesto kralja Antioha I. V zadnjem stoletju pred našim štetjem je dal ta kralj izklesati 2000 metrov visoko v gorah iz ogromnih kamnitih blokov velikanske statue, ki naj bi bile njegovi nadgrobni varuh, obenem pa tovariši v posmrtnem življenju. Dal je namreč izklesati tudi svojo lastno podobo in je še za življenja postaviti med druge kipe, ki so predstavljali olimpijske bogove. Kralj je dal postaviti svoj kip prav poleg gospodarja Olimpa — Zeusa.

Po starem prerokovanju naj bi bila dežela toliko časa brez skrb in zadovoljna, dokler bodo ti kipistali nedotaknjeni na gori. Nastal pa je nekoč močan potres, ki je stresel trimetrske glave orjaških kipov z njihovih ramen.

No, od tedaj sta minuli dve tisoletji, zdaj pa so v te zapušcene predele zašli učenjaki, ki bi radi prišli zadevi do dna in zgodovinsko raziskali mrtvo mesto.

Naša slika prikazuje raztresene orjaške glave in zdi se, kot da bi pripadale gigantom, ki so do vrata zakopani v zemljo.

ELEKTRONSKI PREVAJALEC

Tudi v našem listu smo že pisali o tako imenovanih elektronskih možganih, ki opravljajo vsa močna dela. Danes imajo že tovrstne aparate, ki v nekaj urah opravijo delo, za katere bi več stojli potrebovalo mesece in celo leta. Elektronski aparati rešujejo zamotane enačbe v atomskih laboratorijsih, vodijo statistiko v uradih, delajo bilance v podjetjih. Tem strojem pa se je pridružil še eden — elektronski prevajalec. Sicer je še nепopoln, vendar pa prevaja že iz kakih dvajsetih jezikov v svoj materinski jezik, ki je lahko poljuben. Seveda lahko prevaja zaenkrat le dobesedno, to je vsakobesedo posebej, pri čemer kaj lahko pride do nesmislov, zlasti pri težjem tekstu. Zaradi tega ne prihaja v poštev za prevod literarnih del, medtem si pa tehniki in znanstveniki veliko obetajo od njega.

Najboljša lastnost novega elektronskega aparata je ista, ki odlikuje druge podobne stroje — hitrost. V eni urici nameč privede do tri tisoč besed, kar je približno toliko, kolikor jih je na eni strani našega časopisa. Pričakujejo pa, da bodo z izpopolnitvami dosegli še mnogo večji efekt.

Najlažje doslej izdelano kolo. Izdelala ga je neka avstrijska tovarna, namenjeno pa je dirkačem. Kolo tehta nekaj manj kot tri in pol kg, to je toliko, kolikor tehta eno kolo navadnega dvokolesa.

Naročilnica za nove naročnike

Naročam tednik »Slovenski Jadran« na naslov:

Ime in priimek _____

Rivališče _____

Pošta _____

Naročnino bom plačal, ko prejmem vašo položnico!

Dne _____

(lastnoročni podpis)

Nova priprava za zapraševanje rastlin

Kmetovalci in sadjarji najbolje vedo, koliko zaščitnih sredstev gre v izgubo pri zapraševanju rastlin. Prah pada na zemljo, odnosa ga veter in na listje rastlin ga ostane komaj deset odstotkov. Zato je razumljivo, da strokovnjaki razmišljajo, kako bi to delo opravljali bolj ekonomično in brez nepotrebnih izgub. Prav zadnje čase poročajo o pomembnem odkritju na tem področju. Angleški kmetiški strokovnjak N. G. Shreeve je s svojimi sodelavci izumil novo pravilo, ki se je pri poskusih odločno obnesla.

Novi zapraševalec ima to lastnost, da pri zapraševanju nanelektrizira delce praha, ki se nato dobesedno lepijo na listje rastlin. Rastline so namreč že same po sebi negativno nanelektrizirane, medtem ko je električni naboj zaščitnega sredstva pozitiven. Kot vemo, se napsutno nanelektrizirani delci privlačijo, enako nanelektrizirani pa odbijajo. Tako je obenem rešeno še vprašanje enakomerne razdelitve praha po vsej površini listja, ker enak električni naboj delcev preprečuje kopiranje zaščitnega sredstva. Rastline deluje potemtakem kot magnet na železne opilke. Posebna prednost novega zapraševalca je tudi v tem, da pride začitno sredstvo tudi na spodnjo stran listov in do vseh drugih delov rastline, ki ostanejo pri opravljanju tega dela z doslej znanimi zapraševalci nezapršeni.

Radarsko metereološko oko

Sodobna letala so že opremljena z vsemi mogočimi aparati in merilnimi instrumenti, ki omogočajo pilotu, da varno vodi letalo tudi ponoči ali skozi gosto meglo. zadnje čase pa so začeli opremljati letala še z radarskim meteorološkim očesom, ki obvešča pilota o vremenskih razmerah in ga pravočasno opozarja na nevihte, da se jim lahko izogne. Aparat deluje na principu radarja. Oddajna antena pošilja snop elektromagnetskih valov v smeri leta, in če ti valovi naletijo na svoji poti na oblake, se odbijejo od vodnih kapljic ali ledeneh kristalov ter se vrnejo. Radarski sprejemnik pa točno beleži njihova poročila.

Radar ima domet nad 270 km, kar pomeni, da je pilot že pol ure prej obveščen o morebitni nevarnosti, ki preti letalu na njegovi poti. Tako ima dovolj časa, da spremeni smer in obide nevarno področje. Aparat ne registrira zgolj oblakov kot takih, ampak tudi to, kakšni so, nevarni ali ne.

ATOMSKA IZZAREVANJA IN ZDRAVSTVENA ZAŠČITA

Zdravju in človeškemu organizmu škodljivo izzarevanje je v atomskih tovarnah eden od največjih problemov, s katerimi se ukvarja zdravstvena zaščita. Varnostni ukrepi ne le komplikirajo proizvodnjo, ampak zahtevajo tudi velike materialne izdatke, ki znašajo na pr. v angleških atomskih tovarnah okrog 50 funtov šterlingov

na posameznega delavca. Po izjavi angleškega strokovnjaka za te vprašanja, dr. McLeana, pa so ti ukrepi tako učinkoviti, da zagotavljajo popolno varnost.

LAK PROTI MRČESU

Na ladjah, ki vozijo v tropska področja, že dalj časa uporablja poseben lak proti vsakovrstnemu mrčesu. S tako pripravljenim in sekicidom prepleškajo stene v lajdiskih skladiščih, kuhinjah in drugih prostorih, kjer se ponavadi zadržuje mrčes. Prve ladje, na katereh so preiskusili to sredstvo, vzdržujejo že dve leti zvezzo med Anglijo in tropskimi področji in v vsem tem času se niso na njih pojivili niti komarji, niti muhe ali drug podoben mrčes.

STIRLETNI ŠOFER

V nekem ameriškem mestu je policej ustavil staro »Ford», ker ni spoštoval prometnih predpisov. Na policijsko veliko kažudenje pa je našel za volantom štiriletnega otroka. In ker ni mogoč kaznovati otroka, je poklican na odgovornost četeta, ki pa se je upiral: »Ni mogoče, da moj sin ni vozil po predpisih. Sačima prakse, ko vezti že skoraj dve leti!«

Ciste ameriške!